

MAJANDUSAASTA ARUANNE

aruandeaasta algus: 01.01.2017

aruandeaasta lõpp: 31.12.2017

sihtasutuse nimi: Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus

registrikood: 90005946

tänava/talu nimi, Narva mnt 7a

maja ja korteri number:

linn: Tallinn

maakond: Harju maakond

postisihthumber: 10117

telefon: +372 6274171

faks: +372 6274170

e-posti aadress: info@kik.ee

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	19
Bilanss	19
Tulemiaruanne	20
Rahavoogude aruanne	21
Netovara muutuste aruanne	22
Raamatupidamise aastaaruande lisad	23
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	23
Lisa 2 Raha	27
Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed	28
Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad	30
Lisa 5 Materiaalsed põhivarad	30
Lisa 6 Immateriaalsed põhivarad	31
Lisa 7 Kapitalirent	31
Lisa 8 Kasutusrent	32
Lisa 9 Laenukohustised	33
Lisa 10 Võlad ja ettemaksed	34
Lisa 11 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	34
Lisa 12 Annetused ja toetused	36
Lisa 13 Muud tulud	36
Lisa 14 Jagatud annetused ja toetused	37
Lisa 15 Tööjõukulud	37
Lisa 16 Mitmesugused tegevuskulud	38
Lisa 17 Intressikulud	38
Lisa 18 Intressitulud	38
Lisa 19 Muud finantstulud ja -kulud	38
Lisa 20 Seotud osapooled	39
Lisa 21 Antud sitfinantseerimise kulud keskkonnakaitsevald	40
Lisa 22 Antud välisabi kulud projektidele	42
Lisa 23 Sihtfinantseerimisega seotud potentsiaalsed kohust	43
Lisa 24 Välisabi finantseerimisega seotud potentsiaalsed k	45
Lisa 25 Kohtuvaidlused	46
Aruande allkirjad	47
Vandeauditori aruanne	48

TEGEVUSARUANNE

1. Üldinfo

Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus (edaspidi KIK) on finantsasutus, mis vahendab riigieelarvelisi eraldisi (keskkonnatasudest laekuv raha) ja Euroopa Liidu (edaspidi EL) fondide, välisabiprogrammide, roheline investeerimisskeemi ning laenuvahendeid keskkonnaprojektide elluviimiseks.

KIK-i eesmärk on avalike vahendite eesmärgipärane ja sihtotstarbeline kasutamine keskkonnakaitse valdkonnades.

KIK-i missioon – suunata iga euro maksimaalselt efektiivselt Eesti inimeste, terve elukeskkonna ja riigi ressursisäästliku arengu heaks.

KIK-i visioon – Eesti ökoloogiline jalajälg on vähenenud tänu KIK-i ja partnerite tõhusale koostööle.

KIK asutati keskkonnakasutusest laekuva raha kasutamise seaduse alusel. KIK-i asutajaõiguste teostaja on Rahandusministeerium.

KIK täidab Keskkonnaministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Siseministeeriumi ja Rahandusministeeriumiga sõlmitud halduslepingute kohaseid haldusülesandeid.

KIK-i kõrgeim juhtimisorgan on nõukogu, mis kavandab KIK-i tegevust, korraldab KIK-i juhtimist ja teostab järelevalvet juhatuse tegevuse üle. Nõukogus on üheksa liiget, kellest neli nimetatakse Riigikogu otsusega Riigikogu keskkonnakomisjoni ettepanekul ja neli Rahandusministeeriumi poolt (sh kolm liiget keskkonnaministri ettepanekul). Keskkonnaminister on sihtasutuse nõukogu liige oma ametikoha järgselt.

KIK-i auditikomitee koosneb kolmest liikmest. Auditikomitee ülesanne on nõukogu nõustamine raamatupidamise, audiitorkontrolli, riskijuhtimise, sisekontrolli ja -auditeerimise, järelevalve teostamise, eelarve koostamise ja majandusaasta aruande kinnitamise valdkonnas ning tegevuse seaduslikkuse osas. Auditikomitee juhib KIK-i struktuuri kuuluva siseauditi funktsiooni tööd. 2017. aastal toimus neli auditikomitee koosolekut.

KIK-i põhitegevus on keskkonnaprojektide rahastamine järgmiste finantsvahenditega:

- laekumised keskkonnatasudest (keskkonnaprogramm);
- Ühtekuuluvusfondi (ÜF) toetused;
- Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) toetused;
- Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) toetused;
- heitmekaubanduse kauplemissüsteemi (EL HKS) toetused;
- laenude andmine keskkonnakasutusest laekuvatest vahenditest või krediidiiniidest.

2. 2017. aasta tähtsamate sündmuste ja tegevuste kokkuvõte

2.1 Olulised sündmused

- Märtsis korraldas KIK koostöös Keskkonnaministeeriumi ja Haridus- ja Teadusministeeriumiga Tallinna Loomaia Keskkonnahariduskeskuses seminari, kus arutati keskkonnahariduse olukorra ja tuleviku üle, sõlmiti kahe ministeeriumi koostöömemorandum ning esitleti valdkonna uuringuid. Tutvustati ka KIK-i tellimisel tehtud uuringut „Loodus- ja keskkonnahariduskeskustele nõuete seadmine“, mis on abiks loodus- ja keskkonnahariduskeskuste kvaliteedisüsteemi loomisele Eestis.
- Mais otsustas KIK rahastada 22 kohaliku omavalitsuse tänavavalgustuse rekonstrueerimise projekti Ühtekuuluvusfondist kokku 9,95 miljoni euroga.
- Mais sai KIK esmakordselt vastutustundliku ettevõtlike sertifikaadi ning hõbetaseme kvaliteedimärgise, mis antakse asutustele, kes peavad oluliseks ettevõtte jätkusuutlikku arengut ja panustavad strateegiliselt sotsiaalse- ja looduskeskkonna arengusse.
- Mais selgusid KIK-i korraldatava tudengite energia- ja ressursisäästukonkursi Negavatt neljanda aasta võitjad. Peaauhinna vääriliseks hindas žürii nelja kõrgkooli ideid (Tartu Ülikool, Tallinna Tehnikaülikool, Eesti Kunstiakadeemia, Tallinna Tehnikakõrgkool). Konkurss toimub ka 2018. aastal.
- Juunis avati AS Aegviidu Puit biokütusel töötav katlamaja, mida toetati KIK-i keskkonnaprogrammist 562 221 euroga. Investeeringu kogumaksumus oli 4,67 miljonit eurot. Uus katlamaja on oluliselt keskkonnasõbralikum, kuna kasutab täielikult taastuvat biokütust. Väheneb ka transpordi jalajälg, sest saematerjal kuivatatakse ja jäätmed kasutatakse kohapeal.
- Juulis lõpetati looduskaitseelised tööd Fr. Tuglase „Väikese Illimari“ lugudest tuntud Ahja mõisapargis. KIK toetas Ahja vallavalitsust nii Ühtekuuluvusfondist kui ka siseriiklikust keskkonnaprogrammist kokku enam kui 481 000 euroga.
- Augustis avati Võrus Baltimaade esimene tankla, kus on lisaks tavapärasele kütustele ka LPG ja CNG autokütus. KIK toetas Alexela tankla rajamist Ühtekuuluvusfondist 130 050 euroga. Kokku toetas KIK 2017. aastal 12 biometaani tankla rajamist 2,23 miljoni euroga.
- Oktoobris toimus neli ettevõtjatele mõeldud seminari „Energia- ja ressursitõhusus tootmises“, kus tutvustati pea 110 miljoni euro suurust toetusmeedet. Seminarid korraldasid ERF-i toel Keskkonnaministeerium koostöös KIK-i ja Hoiame Kokku Grupiga. Aasta jooksul toetas KIK kokku 33 ressursiauditi läbiviimist 184 305 euro ja 6 investeeringuprojekti 5 826 940 euroga.
- Oktoobris valmis lendorava Eesti asurkonna geneetiline uuring, mille eesmärk oli välja selgitada, kui suur on lendorava populatsiooni geneetiline mitmekesisus Eestis, ning võrrelda seda Soome ja Karjala andmetega. KIK rahastas uuringu tellijat Eestimaa Looduse Fondi keskkonnaprogrammist 5880 euroga.

- Novembris esitas MTÜ Pärnumaa Ühistranspordikeskus KIK-ile taotluse Pärnu linnaliinibusside üleviimiseks biometaanile. Sellega võetakse esimesena Eesti bussiliikluses mootorikütusena kasutusele kohalik taastuvenergia. KIK toetas projekti Ühtekuuluvusfondist 673 884 euroga.
- Detsembriks said rahastuse kõik 52 lasteaeda, kes olid esitanud KIK-ile taotlused hoonete ressursitõhusamaks muutmiseks. Kokku toetab riik projekte CO₂ kvoodimüügi vahenditest 14,7 miljoni euroga.
- KIK jätkas toetuse taotlejatele infopäevade ja seminaride korraldamist. Toimus 20 üritust.
- Detsembris kinnitas KIK-i nõukogu asutuse 2018. aasta eesmärgid ja tegevuseelarve.

2.2 Areng

KIK-i bilansimaht 2017. aasta lõpu seisuga oli 171,1 miljonit eurot. Aasta varem, s.o 31.12.2016 seisuga oli see 181,3 miljonit eurot. Bilansimaht vähenes 10,2 miljoni euro võrra. Tekkepõhine tulude maht keskkonnatasude seadusest tulenevate vahendite osas suurenes võrreldes 2016. aastaga 0,7 miljoni euro võrra. Tulu keskkonnatasudest oli 2017. aastal 31,6 miljonit eurot ning 2016. aastal 30,9 miljonit eurot.

Negatiivse tulemi põhjus oli suurem kulu keskkonnaprogrammi projektidele antud toetustele, kui laekumine Keskkonnatasude seaduse alusel.

Keskkonnaprogrammi raames laekus KIK-ile 986 projekti rahastamise taotlust summas 53,8 miljonit eurot. Nõukogu eraldas 2017. aastal 842 keskkonnakaitsele projektile raha kokku 32,9 miljonit eurot. Väljamakseid tehti 31,5 miljonit eurot (2016. aastal 35,3 miljonit eurot) ehk 3,8 miljoni euro võrra vähem kui 2016. aastal.

KIK vahendas 2017. aastal välisabi (ERF, ESF, ÜF) kokku summas 52,2 miljonit eurot (2016. aastal 21,4 miljonit eurot) ehk 30,8 miljoni euro võrra enam.

KIK-i ülalpidamiskulud olid 2017. aastal 4,0 miljonit eurot. Eelneval 2016. aastal olid ülalpidamiskulud 4,8 miljonit eurot.

31.12.2017 seisuga kuulus KIK-i koosseisu 77 inimest.

KIK alustas omal algatusel ümberkorraldusi töökorralduse efektiivsemaks muutmiseks juba 2016. aasta lõpus, kui koondati 12 ametikohta, mille ülesanded jagati ümber allesjäänud töötajate vahel. Selle tulemusena vähendati 2017. aastal asutuse tegevuseelarvet ligi 12%. Alates 2016. aastast kuni tänaseni on KIK suutnud vähendada eelarvet ligikaudu miljoni euro võrra. Reaalseid kulusid on vähendatud veel rohkem.

2017. aastal muudeti KIK-i struktuuri ja ühtlustati tööprotsesse, et toetuste suunamine oleks veelgi efektiivsem. KIK-i kahe rahastussuuna, keskkonnaprogrammi ja struktuuritoetustega tegelevad töötajad, viidi üle ühele tööpinnale, et infovahetus ja kogemuste jagamine eri suundade vahel toimuks tõhusamalt. Kaardistati kahe rahastussuuna protsesside erinevused

ning moodustati töörühm, et hinnata protsesside ühtlustamise võimalusi kehtivate õigusaktide ja meetmemääruste kohaselt.

IT arendustöödest jätkus KIKAS-e arendamine, et arvesse võtta muutunud õigusakte ja ärinõudeid ning kasutajatelt tulnud ettepanekuid. Toimus üleminek X-tee viiendalt versioonilt kuuendale ning valmis KIKAS-e kaardirakenduse eelanalüüs. Töötajate küberturbe teadlikkuse suurendamiseks võeti kasutusele DIGITEST-i tarkvara ja e-kirjade turvalisuse tõstmiseks vahetati välja spämmitõrjeserver. Parandati võimekust pidada maakondlike esindustega videokonverentse ning uuendati väljavahetamisele kuuluvat riist- ja tarkvara.

Kvaliteetseks poliitikakujundamiseks jätkati teemauuringuid. Koos Keskkonnaministeeriumiga välja töötatud reglemendi ja koostatud lähteülesande kohaselt viidi 2017. aastal KIK-i tellimisel läbi uuring „Kulutõhusaimad meetmed kliimapoliitika ja jagatud kohustuse määrase eesmärkide saavutamiseks Eestis“. Uuringu lõpparuanne kinnitatakse 2018. aasta alguses. Ette valmistati uuringu „Poollooduslike koosluste taastamise ja hooldamise toetusmeetmed“ lähteülesanne ja kinnitati eelarve. Uuringu hange tehakse 2018. aasta alguses.

Tänu proaktiivsele kommunikatsioonile ja heale koostööle toetuse saajate ja partneritega sai KIK 2017. aastal meedias kajastusi 3237 korral (eesmärk oli vähemalt 2700), millest 35,55% olid meie enda algatatud (proaktiivsed). 99,82% kajastustest olid neutraalsed või positiivsed. Sotsiaalmeedias korraldati Maakonnasipelga konkurss ning Negavati konkursi rahvahääletus. Lisaks varem kasutusel olnud sotsiaalmeedia kanalitele võeti info edastamiseks kasutusele Instagram. Jätkus KIK-i sise- ja välisveebi arendamine, et toetada põhiprotsesse ja suhtlust asutuse oluliste sihtgruppidega.

Neljandat korda toimunud tudengite energia- ja ressursisäästukonkursile Negavatt esitati 47 projektiideed 15 kutse- ja kõrgkoolist ning ühest gümnaasiumist. Konkursi võitis TTK ja TÜ ühismeeskonna projekt „Põhunõu“, mis kasutab ühekordsete nõude tootmiseks 100% biolagunevaid tooraineid, sh eestimaist põhku. Teise koha sai Eesti Kunstiakadeemia projekt „Don't waste food, box it!“, mille meeskond disainis taaskasutatud materjalidest biolaguneva toidupakendi. Kolmandale kohale jõudis TÜ projekt „Puuviljakott võtmehoidjaks (Poko)“, mis asendab väikesed kilekotid korduskasutatava puuviljakotiga, mis on mugava võtmehoidja kujul alati kaasas. Negavati konkursi läbiviimiseks kaasati 2017. aastal varasemast olulisel enam sponsorite vahendeid (16 500 eurot).

2.3 2018. aasta eesmärgid

2018. aasta tegevuseesmärgid jaotuvad kolme gruppi: vahendite õigeaegne ja tulemuslik suunamine, kulutõhus ja arenev organisatsioon ning tasemel riskijuhtimine, mis on meie järgmise aasta olulisemad sihid.

Järgmiseks aastaks oleme planeerinud väljamakseid kokku 100 miljonit eurot. Teeme ministeeriumitele ettepanekuid meetme määruste sisu osas, et kiirendada projektide elluviimist. Samuti viime ministeeriumite võtmeisikutega läbi intervjuud tagasiside saamiseks ning ühtlasi mõõdamme nende rahulolu KIKi poolt antud sisendiga.

Uurime ja analüüsime keskkonnavaldkonna projekte, et anda ministeeriumitele tagasisidet meetmete mõju tulemuslikkuse kohta. 2018. aastaks oleme kavandanud 1-2 uuringu läbiviimise.

Esitleme aktiivselt KIK-i toetusvõimalusi ja rahastatud projekte meedias, millest vähemalt 30% on meie endi algatatud.

Jätkame töökorralduse efektiivsemaks muutmist läbi tööprotsesside ühtlustamise ning analüüsi. Toetuste üksuses läheme üle valdkonnapõhisusele ja ühtlustame tööprotsesse nii palju kui see on võimalik. Ka tugiüksuste töö vaatame üle, et see vastaks uue töökorralduse vajadustele.

Korraldame töö viie regiooni põhiselt. Selle lahenduse puhul anname suuremad volitused maakondlikele esindajatele, kes hakkavad tööle valdkondlikul põhimõttel ning tegelevad projektidega sõltumata rahastusallikast. Regionaalsete esinduste kohti valides peame silmas, et kaetud oleks võrdselt kogu Eesti. Plaan on täies mahus kavas ellu viia kahe aasta jooksul.

2018. aastal hakkab järelevalve üksus teostama riskipõhist kontrolli sõltumata rahastusallikast.

Selgitame välja eeldused ja võimalused üleminekuks ühtsele toetuste infosüsteemile.

Uuendame arengustrateegiat, et olla jätkuvalt juhtiv keskkonnameetmete rakendaja ka tulevikus. Arvestades sealhulgas väliseid tegureid ja riigi ootusi seoses rakendusüksustega. Hoiame endiselt veamäära minimaalsel võimalikul tasemel ehk siis alla 1% kogu auditeeritud kulust. Veamäära aitab all hoida, kui me rikkumisi ja pettusi tuvastame enne projekti lõppu.

2.4 Ülevaade KIK-i nõukogu 2017. aasta tööst vastavalt riigivaraseaduse § 98 lg-le 1

KIK-i nõukogu pidas 2017. aastal seitse koosolekut.

Olulisemad teemad, mida nõukogu koosolekul käsitleti:

- 17.01.2017: Keskkonnaprogrammi 2017. aasta I taotlusvooru väljakuulutamise ning 2016. aasta tegevuseesmärkide täitmise hindamine
- 21.03.2017: Uuringu „Kulutõhusaimad meetmed kliimapoliitika ja jagatud kohustuse määruse eesmärkide saavutamiseks Eestis“ läbiviimine
- 27.04.2017: KIK-i 2016. aasta majandusaasta aruande kinnitamine
- 20.06.2017: Keskkonnaprogrammi 2017. aasta II taotlusvooru väljakuulutamise
- 5.09.2017: Uuringu „Poollooduslike koosluste taastamise ja hooldamise toetusmeetmed“ lähteülesande ja eelarve kinnitamine
- 7.11.2017: Välisaudiitori kinnitamine aastateks 2017–2019 ning konkursi „Aasta keskkonnasõbralik ettevõtte 2017“ läbiviimise kinnitamine
- 19.12.2017: 2018. aasta tegevuseesmärkide ja eelarve kinnitamine

Igal koosolekul arutati läbi keskkonnaprogrammile laekunud kiireloomulised taotlused ja otsustati nende rahastamine, samuti vaadati läbi keskkonnaprogrammi projektide muudatusettepanekud ja võeti vastu otsused.

2.5 Õigusvaidlused

2017. aastal esitati KIK-ile kuus vaiet. KIK jättis kõik vaided rahuldamata. Kohtusse kaevati edasi kaks rahuldamata jäetud vaidega seotud asja.

2017. aastal lõppesid KIK-ile edukalt kaks kohtuasja. Samuti osales KIK kahes pankrotimenetluses, neist üks lõppes raugemisega ja teine kompromissiga. Koos varasematel aastatel alanud kohtuasjadega on KIK-il käesoleva aruande koostamise seisuga menetluses kolm haldusasja ja keskkonnaprogrammis üks tsiviilasi, mis on sisuliselt lõppemas, kuna toetuse saaja on uues voorus toetuse saanud. Lisaks osaleb KIK kahe tsiviilnõudega kriminaalmenetluses.

Õigusvaidlused moodustavad projektide arvust ja mahtudest väga väikese osa. KIK-i hinnangul puudub kohtuasjadel märkimisväärne mõju aruandes esitatud näitajatele, sest kui kohtuvaidlustest järeldub, et toetuse saajal on õigus toetust saada, siis rahastatakse asjaomaseid projekte toetuste eelarvetest ning õigusabikulud on ette nähtud KIK-i tegevuskulude eelarves. Kui KIK kohtuvaidlused võidab, kasutatakse vaidlusalustes projektides vabanenud vahendeid teiste projektide rahastamiseks.

2.6 Riskijuhtimine

KIK-i nõukogu poolt 2014. aasta veebruaris kinnitatud arengukavas perioodiks 2014–2020 on üheks strateegiliseks eesmärgiks seatud tugeva riskijuhtimise süsteemi väljaarendamine. Sellest lähtuvalt on riskijuhtimise peamised ülesanded:

- hoida laenukahjum pikema perioodi jooksul alla 0,2% aastas;
- tagada juhtimis- ja kontrollisüsteemi kvaliteet (auditi käigus tuvastatud abikõlbmatud kulud on alla 1% auditeeritud kogukuludest);
- hoida võetud kohustised tasakaalus keskkonnatasude seaduse alusel KIK-ile laekuvate vahenditega;
- arendada edasi tööprotsessidega integreeritud riskijuhtimissüsteemi, rõhuasetusega riskide ennetamisel;
- rakendada riskide hindamise tulemusi iga-aastase tegevuskava ja eelarve koostamisel;
- koolitada ja arendada töötajaid riskijuhtimise valdkonnas.

KIK-i riskijuhtimine keskendub eelkõige pettuseriskile. 2017. aasta alguses viidi läbi pettuseriskide hindamine struktuuritoetuste meetmete lõikes ning võeti kasutusele IT-süsteem pettuste ohumärkide jooksvaks ülesmärkimiseks toetuste menetlusprotsessis. 2017. aasta sügisel kinnitati pettuse ennetamise põhimõtted. Samuti hinnati detsembris eraldi struktuuritoetusega vahendamise seotud riske.

3. Ülevaade põhitegevuste kaupa 2017. aastal

3.1. Keskkonnaprogrammi rakendamine 2017. aastal

Koostöös Keskkonnaministeeriumiga uuendati keskkonnaministri 17. veebruari 2006. aasta määrust nr 13 ja keskkonnaprojektide finantseerimise korda. Uuenduste eesmärk on muuta taotlemise protsess veelgi selgemaks ning kindlustada, et rahastuse saaksid suurima positiivse mõjuga keskkonnaprojektid.

KIK rahastas 2017. aastal keskkonnaprojekte kümne keskkonnakaitse valdkonnaprogrammi kaudu, seejuures võttis KIK-i nõukogu rahastamisotsused vastu kahes voorus. Kokku laekus KIK-ile 986 projekti rahastamistaotlust summas 53,8 miljonit eurot. KIK-i nõukogu eraldas raha 842 keskkonnakaitseprojektile kogusummas 32,9 miljonit eurot.

Kokku tegi KIK väljamakseid 2017. aastal keskkonnaprogrammi projektide rahastamiseks 31,5 miljoni euro ulatuses.

Järgnevas tabelis on esitatud ülevaade alates 2014. aastast keskkonnaprogrammi valdkonnaprogrammide eelarvete täitmisest kumulatiivselt 31.12.2017 seisuga.

Programm	Eelarve seisuga 31.12.2017	Sõlmitud lepingud	% eelarvest
Atmosfääriõhu kaitse	15 375 667	14 344 535	93%
Jäätmekäitlus	8 007 899	6 649 619	83%
Kalandus	4 326 355	3 900 033	90%
Keskkonnateadlikkus	11 636 380	10 939 240	94%
Looduskaitse	17 710 760	15 567 053	88%
Maapõu	5 528 313	5 265 073	95%
Merekeskkond	3 032 375	2 936 797	97%
Metsandus	15 591 228	15 347 720	98%
Keskkonnanõuandus	6 190 997	5 929 725	96%
Veemajandus	49 868 894	34 268 225	69%
KOKKU	137 268 868	115 148 020	84%

3.1.1. Valdkondlik ülevaade olulisematest tulemustest 2017. aastal

2017. aastal lõpetati 940 projekti.

Veemajanduse programmi olulisemad tulemused:

- tervendati 3 veekogu;
- rajati/rekonstrueeriti joogiveetorustikke ca 13 200 m;
- jääkreostusest puhastati ca 1182 m² ulatuses territooriumi;
- projektide tulemusel rajati/rekonstrueeriti reoveetorustikku ca 13 089 m.

Jäätmekäitluse programmi olulisemad tulemused:

- ohtlike jäätmete kogumisringide käigus koguti ja käideldi üle 2277 t ohtlikke jäätmeid;
- suuregabariidilisi jäätmeid koguti ja käideldi kokku 838 t ja tavajäätmeid 1392 t;
- lammutati 31 ehitist.

Looduskaitse programmi olulisemad tulemused:

- rajati kokku 74 infotahvliit;
- inventeeritavate liikide arv oli 2271;
- hooldati ja korrastati ca 388 ha ulatuses parke ja kaitsealuseid objekte.

Metsanduse programmi olulisemad tulemused:

- valmis 4 uuringut ja 6 rakendusuuringu aruannet;
- anti välja ajakirja Eesti Jahimees 68 900 eksemplari;
- korraldati teabepäevi, koolitusi ja näitusi, kus osales kokku 9202 inimest.

Keskkonnakorralduse programmi olulisemad tulemused:

- projektide tulemusel on elektrienergia tarbimise kokkuhoid suurem kui 42 MWh/a;
- projektide tulemusel on soojusenergia tarbimise kokkuhoid suurem kui 621,2 MWh/a;
- tootmistes jäätmetekke vähendamisega väheneb jäätmekogus rohkem kui 7804 kg võrra aastas;
- viidi läbi 4 uuringut.

Maapõue programmi olulisemad tulemused:

- kaevandamistegevuse aerokontrolle viidi läbi 150 karjääris;
- viidi läbi 3 uuringut.

Atmosfääriõhukaitse programmi olulisemad tulemused:

- taastuvkütuse kasutamisele viidi 5 katlamaja, mille tulemusena vähenevad toetuse saajate hinnangul nende katlamajade CO₂ heitkogused aastas üle 61 t;
- viidi läbi 5 uuringut;
- Eesti pinnase radoonriski ja looduskiirguse atlast trükiti 500 tk.

Keskkonnateadlikkuse programmi olulisemad tulemused:

- rahastati raadiosaated/saatesarju, mille kuulajate/vaatajate arv kokku oli u 779 000;
- projektide raames toimusid seminarid, töötoad ja kampaaniad, mis puudutasid otseselt või kaudselt rohkem kui 550 000 inimest;
- korraldati üle 7250 erineva õppeprogrammi, kus osales üle 100 000 lapse;
- korraldati 41 praktikumilaagrit, mille osalejate arv oli ca 292.

Kalanduse programmi olulisemad tulemused:

- korraldati üritusi, õppepäevi- ja laagreid, kus osales kokku 10 942 inimest;
- viidi läbi 8 uuringut;
- soetati rajakaameraid, et tõhustada kudekaitset lõhejõgedel;
- Ülemiste järvest püüti välja ja märgistati 151 angerjat, kes asustati Ülemiste järvest ümber merre; Eesti järvedesse asustati ca 313 400 tk klaasangerjaid.

Merekeskkonna programmi olulisemad tulemused:

- soetati 600 seadet/tarvikut, et tagada valmisolek väikereostuse piiramiseks veekogul;
- viidi läbi 7 uuringuprojekti.

3.2 Ülevaade struktuuritoetuste vahendamisest 2017. aastal

3.2.1 Programmperioodi 2014–2020 rakendamine 2017. aastal

KIK täidab programmperioodi 2014–2020 struktuuritoetuse (ST) rakendusüksuse (RÜ) rolli, olles rakendaja järgmiste meetmete puhul:

- meede 4.3 (Ettevõtete energia ja ressursitõhusus)
- meede 6.2 (Efektiivne soojusenergia tootmine ja ülekanne)
- meede 6.3 (Energiasäästu ja taastuenergia osakaalu suurendamine)
- meede 6.4 (Alternatiivsete kütuste kasutuselevõtu suurendamine transpordis (biogaas))
- meede 7.1 (Veemajanduse taristu arendamine)
- meede 7.2 (Saastunud alade ja veekogude korrastamine)
- meede 8.1 (Kaitsealuste liikide ja elupaikade säilitamine ja taastamine)
- meede 8.2 (Valmisoleku suurendamine keskkonnahädaolukordadele reageerimiseks)
- meede 10.2 (Raudteeliikluse arendamine ja erinevate liikumisviiside ühendamine).

Rakendusametusteks on Keskkonnaministeerium, Siseministeerium ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Kokku on KIK-i rakendada 29 meetme tegevus.

KIK on aktiivselt osalenud toetuse andmise tingimuste (TAT) koostamise ning muutmise töögruppides, igas töörühmas on KIK-i esindaja(d). KIK-is toimib TAT-i eelnõude laiem kommenteerimine ja arutelu, protsessis osaletakse vastavalt ministeeriumide kujundatavale ajakavale.

Aastal 2017 on:

- läbi viidud 4 taotlusvooru ja
- käimas 11 taotlusvooru.

Järgnevas tabelis on esitatud ülevaade struktuuritoetuste operatiivsüsteemis avatud meetme tegevuste eelarvete täitmisest kumulatiivselt 31.12.2017 seisuga. Tabel kirjeldab rakenduskavades kokku lepitud eelarvet ja selle täitmist kumulatiivselt projektide taotluse rahuldamise otsuste ja väljamaksete alusel:

Meetme tegevuse kood	Meetme tegevus	Meetme tegevuse EL-i eelarve	Toetust eraldatud	% Meetme tegevuse toetuse mahust otsustega kaetud	EL-i toetuse väljamakseid kokku	% Meetme tegevuse toetuse mahust
2014-2020.4.3.1	Investeeringud parimasse võimalikku ressursitõhusasse tehnoloogiasse; ressursijuhtimissüsteemide ja toetavate IT-rakenduste toetamine	108 835 200	5 826 940	5%	0	0%
2014-2020.4.3.2	Energia- ja ressursijuhtimise alaste koolituste läbiviimine	240 000	400 000	167%	76 265	32%

2014-2020.4.3.3	Energia- ja ressursijuhtimise alase teadlikkuse tõstmine	139 800	79 800	57%	29 385	21%
2014-2020.4.3.4	Energia- ja ressursiauditite läbiviimine	2 250 000	207 455	9%	120 525	5%
2014-2020.4.3.5	Jäätmete ringlussevõtu toetamine	20 000 000	0	0%	0	0%
2014-2020.4.3.6	Jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamise toetamine	5 000 000	137 025	3%	0	0%
2014-2020.6.2.1	Kaugküttekatelde renoveerimine ja/või rajamine ning kütuse vahetus	43 000 000	14 798 353	34%	3 345 656	8%
2014-2020.6.2.2	Amortiseerunud ja ebaefektiivse soojusoorustiku renoveerimine ja/või uue soojusoorustiku rajamine	27 500 000	13 156 180	48%	3 976 764	14%
2014-2020.6.2.3	Soojusmajanduse arengukava koostamine	500 000	444 480	89%	428 673	86%
2014-2020.6.2.4	Lokaalsete küttelehenduste ehitamine kaugküttelehenduse asemel	5 000 000	0	0%	0	0%
2014-2020.6.3.1	Tänavavalgustuse taristu renoveerimine	43 000 000	9 949 559	23%	55 220	0%
2014-2020.6.4.1	Biometaani tootmise ja transportisektoris tarbimise toetamine	8 289 653	2 625 507	32%	268 397	3%
2014-2020.7.1.1	Ühisveevärgi ja -kanalisatsioonisüsteemide, sh joogiveepuhastite ja rooveepuhastite ehitamine ja rekonstrueerimine ühisveevärkides ja rooveekogumisaladel	141 225 000	48 455 223	34%	2 681 142	2%
2014-2020.7.2.1	Vanade A-kategooria jäätmehooldlate korrastamine	8 245 000	8 245 000	100%	16 547	0%
2014-2020.7.2.2	Saastunud alade ja maastikupilti risustavate ohtlike ehitiste likvideerimine ning ohtlike ainete saastunud veekogude ja nende kaldaalade korrastamine	30 600 000	29 461 870	96%	128 669	0%
2014-2020.7.2.3	Kuivendatud, ammendatud ja hüljatud turbaalade korrastamine	4 930 000	4 930 000	100%	67 607	1%
2014-2020.8.1.1	Kaitstavate elupaikade taastamine	24 685 255	23 269 859	94%	3 268 743	13%
2014-2020.8.1.2	Poollooduslike koosluste hooldamiseks vajaminevad investeeringud	14 000 000	8 930 462	64%	3 750 682	27%
2014-2020.8.1.3	Kaitsealade infrastruktuuri arendamine	1 000 000	415 225	42%	14 316	1%

2014-2020.8.1.4	Kaitsealade külastuskorralduse infrastruktuuri rekonstrueerimine	4 245 000	2 883 138	68%	783 732	18%
2014-2020.8.1.5	Kaitstavate maastikeväärtuste taastamine	3 299 025	2 769 755	84%	2 292 199	69%
2014-2020.8.1.6	Kaitstavate liikide ja elupaikade inventuurid ja andmehõive	1 600 000	1 600 000	100%	319 747	20%
2014-2020.8.1.7	Vooluveekogude tervendamine (kalade rändetingimuste tagamine lõhejõgedele rajatud paisudel)	3 000 000	928 612	31%	396 373	13%
2014-2020.8.1.8	Elurikkuse sotsiaal-majanduslikult ja kliimamuutustega seostatud keskkonnaseisundi hindamiseks, prognoosiks ja andmete kättesaadavuse tagamiseks vajalikud töövahendid	1 400 000	1 400 000	100%	41 313	3%
2014-2020.8.1.9	Ex-situ liigikaitsega seotud investeeringud	805 720	805 720	100%	116 913	15%
2014-2020.8.2.1	Meteoroloogiliste ja hüdrooloogiliste näitajate seire arendamine kliimamuutuste hindamiseks või prognoosimiseks	4 887 500	4 887 500	100%	1 580 330	32%
2014-2020.8.2.2	Metsa- ja maastikupõlengute likvideerimise võimekuse kasvatamine	23 596 000	23 596 000	100%	23 402 233	99%
2014-2020.8.2.3	Merereostustõrjevõimekuse kasvatamine	29 209 220	24 400 000	84%	4 094 280	14%
2014-2020.10.2.1	Ühendusvõimaluste parandamine ühistranspordipeatustes	12 750 000	12 727 102	100%	9 551 444	75%
	Kokku ERF+ÜF	573 232 373	247 230 765	43%	60 807 154	11%

Allikas: SFCS, 16.02.2018

3.2.2 Olulisemad tulemused

Kuna programmiperiood 2014–2020 on alles algusjärgus, siis enamik projekte on veel käimas või taotlusvoorud toimumas. Siiski on 31.12.17 seisuga lõpetatud 222 projekti.

Meetme tegevus 10.2.1 „Ühendusvõimaluste parandamine ühistranspordipeatustes“

- Parandatud 23 raudteepeatuse ühendusvõimalusi teiste transpordiliikidega
- Ehitatud 11 uut bussipeatust ning 574 autoparkla ja 549 jalgrattaparkla kohta

Meetme tegevus 4.3.4 „Energia- ja ressursiauditite läbiviimine“

- Valminud 21 ressursi- ja energiatõhususe auditit

Meetme tegevus 6.2.1 „Kaugküttekatelde renoveerimine ja/või rajamine ning kütuse vahetus“

- Renoveeritud või uus soojuse tootmise võimsus kaugküttes on 4,3 MW

Meetme tegevus 6.2.2 „Amortiseerunud ja ebaefektiivse soojustorustiku renoveerimine ja/või uue soojustorustiku rajamine“

- Renoveeritud ja uut torustikku rajatud 8,6 km

Meetme tegevus 6.2.3 „Soojusmajanduse arengukava koostamine“

- Valminud 179 soojusmajanduse arengukava

Meetme tegevus 6.3.1 „Tänavavalgustuse taristu renoveerimine“

- Renoveeritud 88 tänavavalgustuspunkti

Meetme tegevus 6.4.1 „Biometaani tootmise ja transpordisektoris tarbimise toetamine“

- Valmis üks biometaani tarnimis- ja tankimisvõimekusega tankla

Meetme tegevus 8.1.1 „Kaitstavate elupaikade taastamine“

- Taastamistööd on läbi viidud eri elupaikades 71 ha-l

Meetme tegevus 8.1.2 „Poollooduslike koosluste hooldamiseks vajaminevad investeeringud“

- Soetatud 250 lammast ning 303 veist
- Soetatud, rajatud ja rekonstrueeritud objektide arv seoses kaitstavate liikide või elupaikadega on 562

Meetme tegevus 8.1.4 „Kaitsealade külastuskorralduse infrastruktuuri rekonstrueerimine“

- Korrastatud 5 loodusobjektide külastust suunavat taristut

Meetme tegevus 8.1.5 „Kaitstavate maastikeväärtuste taastamine“

- Restaureeritud ja rekonstrueeritud 12 kaitstavat parki

Meetme tegevus 8.1.7 „Vooluveekogude tervendamine“

- Likvideeritud üks pais/paisuvare

3.3. Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemisest saadavad rahalised vahendid

Lasteaiahoonetes energiatõhususe ja taastuvenergia kasutuse edendamise meetme puhul on tegemist perioodi 2013–2020 ELi-sisese kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemist (ee EL HKS, ingl EU ETS) saadava tuluga. Selles kauplemissüsteemis müüakse kasvuhoonegaaside heitkoguste ühikuid enampakkumistel, hind kujuneb igal konkreetsel enampakkumisel vastavalt nõudmise-pakkumise vahekorrale.

Leping ELi kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemisest saadavate rahaliste vahendite kasutuse korraldamiseks on sõlmitud Rahandusministeeriumi ja KIK-i vahel 7. septembril 2016. Selle lepinguga on Rahandusministeerium volitanud KIK-i lasteaiahoonetes energiatõhususe ja taastuvenergia kasutuse edendamise meetme raames teostama toetuste

andmisega seotud toiminguid. Lepingu kohaselt viis KIK läbi avatud taotlusvooru, mis kestis 14.11.2016–13.03.17.

2017. aastal hindas KIK taotlusi, mille tulemusel sõlmiti projekti rahastamise lepingud 49 taotlejaga summas 14 056 707,11 eurot, meetme maht kokku on 14,7 miljonit eurot. Projektid on elluviimisel, käimas on peamiselt lasteaia hoonete projekteerimine, mõnel juhul on jõutud ka ehitustegevuseni.

Seisuga 31.12.17

Meetme tegevuse kood	Meetme tegevus	Meetme tegevuse HKS toetuse eelarve	HKS toetuse summa projektidele	% toetuse mahust	EL-i toetuse väljamakseid kokku	% toetuse mahust
Kliima.1.1.1	Avaliku sektori KOV allsektori lasteaiahoonetes energiatõhususe ja taastuvenergia edendamine	14 706 292	13 587 922	92%	35 573	0%

Allikas: SFCS, 16.02.18

3.4. Keskkonnasektori laenud

KIK-i keskkonnalaenud on planeeritud pikema tasuvusajaga keskkonnaprojektide arendamiseks. KIK pakub oma klientidele laenu projektide omafinantseeringu osa rahastamiseks lisaks KIK-i välisabist antavale tagastamatule toetusele. Hetkel KIK omavahenditest laenu ei paku.

Kõik KIK-i väljastatud laenud on sihtotstarbelised ning suunatud keskkonnaseisundi hoidmisele, loodusvarade taastootmisele ja keskkonnakahjustuste heastamisele.

2017. aastal algas laenude väljastamine 7. aprillil 2016 Rahandusministeeriumiga sõlmitud laenuleimiidist. Lepingleping sõlmiti kogumahas kuni 30 miljonit eurot, et tagada Ühtekuuluvusfondist toetatud veemajanduse taristu projektide omafinantseeringu katmine perioodil 2014–2020. Kokku tehti 2017. aastal laenuotsuseid 2,7 miljoni euro ulatuses, millest maksti välja 500 tuhat eurot.

2017. aasta lõpuks ulatus keskkonnasektori laenude kogumaht bilansilises väärtuses 90 miljoni euroni, neist lühiajalised nõuded kokku 14,6 miljonit eurot ja pikaajalised nõuded kokku 75,4 miljonit eurot.

KIK-i olemasolev laenuportfell jaotub tagasimaksmise järgi ajaliselt järgmiselt:

- aastatel 2018–2022: 45,6 miljonit eurot
- aastatel 2023–2027: 29,6 miljonit eurot
- aastatel 2028–2032: 14,0 miljonit eurot
- aastatel 2033–2035: 0,8 miljonit eurot

KIK-i teeb laenuandjana atraktiivseks kommertsbankadest pikem tagasimakseperiood ja paindlik tagasimaksepuhkuse kasutamise võimalus. Selle võimaluse on KIK loonud, võttes arvesse keskkonnaprojektide pikemat elluviimisperiоди ja tasuvusaega.

KIK-i finantsüksus koostas 2017. aastal kõigi laenusaaajate finantsolukorra ja jätkusuutlikkuse korralised analüüsid, mille alusel hinnati laenuõuete tähtjalise laekumise tõenäosust. Krediitdivõimelisuse analüüside põhjal omistab krediitkomitee laenusaaajatele krediitireitingud järgmise skaala kohaselt: madal risk (A), mõõdukast madalam risk (B), mõõdukas risk (C), mõõdukast kõrgem risk (D), kõrge risk (E), maksejõuetus (F).

Krediitkomitee antud hinnangute põhjal jagunevad KIK-i laenusaaajad krediitireitingu järgi järgmiselt:

Madal risk (A) – 22%

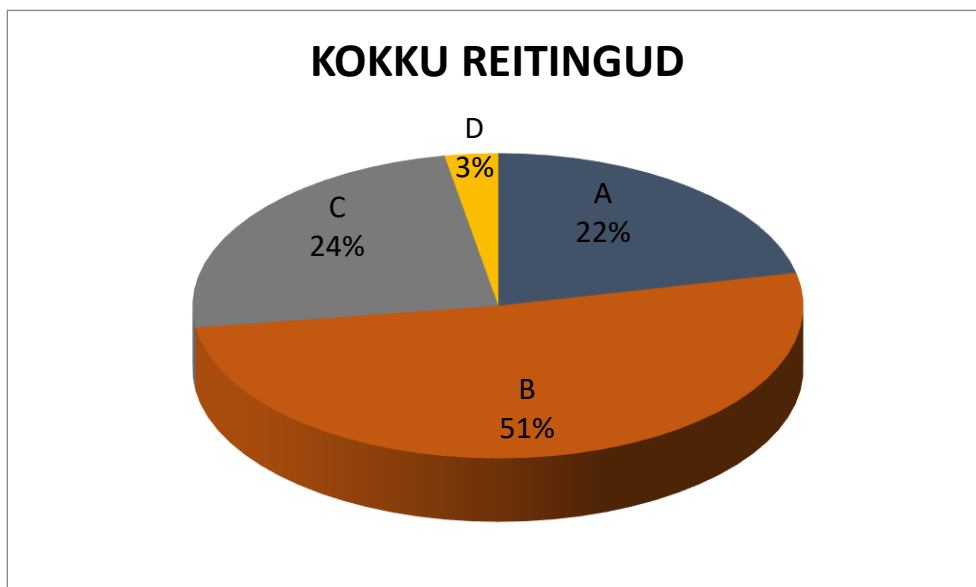
Mõõdukast madalam risk (B) – 51%

Mõõdukas risk (C) – 24%

Mõõdukast kõrgem risk (D) – 3%

Kõrge risk (E) – reitingu omistamiseks ei ole olnud põhjust

Maksejõuetus (F) – reitingu omistamiseks ei ole olnud põhjust

Krediitkomitee koondhinnangu kohaselt on seisuga 31.12.2017 kõik KIK-i laenuõuded toimivad, kuna kõik kliendid tasuvad oma kohustused tähtaegselt ja laenud on piisavalt tagatud. Finantsaruannetest ega muul kombel pole ilmnenu kahtlusi laenusaaajate kohustuste täitmise suutlikkuse kohta.

KIK-i laenusaaajate krediitireitingud näitavad kokkuvõttes, et puudub vajadus riskipõhiseks laenuõuete alla hindamiseks.

Laenuandmist korraldab KIK-is finantsüksus, kelle peamised ülesanded laenuandmisel on:

- laenuprojektide analüüs ja klientide nõustamine;
- laenuotluste ja krediitdivõimelisuse analüüside esitamine KIK-i krediitkomiteele ja nõukogule;

- väljamaksete teostamine;
- laenude administreerimine;
- järelevalve teostamine, sh laenusaaajate krediivõimelisuse kordushindamine ja riskide juhtimine.

Finantsüksus koostab laenutaotleja krediivõimelisuse analüüsi raporti krediidikomiteele, mille reglemendi kinnitas KIK-i nõukogu 1. juulil 2009. Kõik krediidikomitee poolt tehtud positiivsed eelotsused esitatakse kooskõlas KIK-i põhikirjaga ja krediidipoliitikaga KIK-i juhatusele või nõukogule otsustamiseks. Negatiivsete eelotsuste kohta esitab krediidikomitee KIK-i juhatusele või nõukogule informatsiooni koos põhjendustega.

KIK-i nõukogu poolt 16. märtsil 2010 kinnitatud KIK-i krediidipoliitika sätestab KIK-i laenuandmise põhimõtted ja piirangud. Krediidipoliitikaga kehtestas nõukogu muu hulgas laenude andmise otsustustasandid, mille kohaselt nõukogu otsustab KIK-i omavahenditest antavate laenude andmise (v.a käibemaksu sildfinantseerimine) ning juhatus otsustab krediidiliini kaudu antavate laenude ja käibemaksu sildfinantseerimise laenude andmise. Selline tööjaotus on põhjendatud asjaoluga, et krediidiliinilaenud antakse ÜF-ist rahastatavate veemajandusprojektide omafinantseeringu rahastamiseks, kus ka toetuse andmise otsustab juhatus. Sellega tagatakse otsustamisel vajalik paindlikkus.

Haldusreformi elluviimise mõjud avalduvad lähiaastatel ka KIK-i laenuportfelli struktuuris. Omavalitsuste ühinemise tagajärjel väheneb omavalitsusest laenuklientide arv ca 10 võrra ja ühinemist prognoositakse ka omavalitsustele kuuluvate vee-ettevõtete hulgas. KIK vaatab üle ühinenud omavalitsuste ja vee-ettevõtete lõikes nende laenulepingud ning on valmis vajadusel lepinguid liitma ja graafikuid ühtlustama.

3.5. Järelevalve struktuuritoetustest rahastatavate keskkonnaprojektide elluviimise üle

KIK-i järelevalve toetuse saaja üle on kaheastmeline: projektikoordinaator nõustab toetuse saajat, kontrollib kõiki projekti väljamakseid ja hankeid ning teostab kohapealset kontrolli vähemalt ühe korra projekti eluea jooksul. Järelevalveüksus teostab kontrolle riskipõhiselt, st kontrollitakse eelkõige kõrge riskiga projektide väljamakseid ja hankeid ning tehakse kohapealseid kontrolle. Alates 2018. aastast viivad projektikoordinaatorid kohapealseid kontrolle läbi valimipõhiselt ja järelevalveüksus hakkab valimipõhise väljamaksetaotluste kontrolli asemel teostama riskantsete projektide lepingupõhist kulude kontrolli.

Perioodil 2014–2020 on KIK 2017. aasta lõpu seisuga rahastanud 491 ST ja HKS projekti, millest lõppenud on 222 projekti.

KIK-i projektikoordinaatorite ja järelevalvespetsialistide teostatav järelevalve on suunatud eelkõige rikkumiste ennetamisele. KIK rakendab valikulist hangete eelkontrolli etappi, mis võimaldab teha hankedokumentides parandused enne, kui rikkumised realiseeruvad ja omandavad finantsmõju. Jätakuvalt on kõige suurem osakaal kõigist avastatud rikkumistest seotud hangetega.

Aruandlusaastal tehti finantskorrektsiooni otsuseid kokku summas 175 542 eurot.

3.6. Siseaudit

2017. aastal olid riskipõhisest auditiumiversumist tulenevalt siseauditi peamiseks kontrollivaldkondadeks pettuseriskide maandamise auditeerimine ning tulenevalt korrupsioonivastase seaduse nõuetest KIK-i juht- ja kontrollorganite liikmete ja töötajate ärihuvid kontroll. Konsultatiivsed tegevused olid peamiselt seotud erinevate protseduuride kommenteerimisega.

Alates 2017. aastast täidab KIK-i siseauditi üksus ka projektiauditite läbiviimisega seotud ülesandeid. KIK-i 2017. aasta projektiauditite valim koostati riskipõhiselt. Aasta lõpu seisuga oli auditeeritud 22 projekti (11 toetuse saajat) ja auditeeritud kulud ulatusid 6,18 miljoni euroni. Auditite käigus tuvastati abikõlbmatuid kulusid summas 34 449 eurot.

Lisaks KIK-i siseauditi üksusele teostab struktuuritoetuse projektiauditite auditeeriv asutus (Rahandusministeeriumi finantskontrolli osakond), kes valib auditeeritavad projektid välja statistiliste meetoditega. Aasta lõpu seisuga oli lõpetatud kolm projektiauditit, mille auditeeritud kulud ulatusid 0,29 miljoni euroni. Ühtegi finantsmõjuga tähelepanekut auditite käigus ei tehtud.

Projektiauditite tulemustele tuginedes saab väita, et projektides püstitatud eesmärgid on saavutatud ning projektide rahastamisele ja elluviimisele seotud nõudeid on toetuse saajad olulises osas järginud. Kokkuvõttes moodustas projektiauditite käigus tuvastatud abikõlbmatute kulude osakaal 0,53% auditeeritud kogukuludest.

Auditite ja konsultatiivsete tegevuste tulemustele tuginedes on siseaudiitoritel veendumus, et KIK-i juhtimis- ja kontrollisüsteemid olulises osas toimivad, kuid neis on üksikuid puudusi, mis vajavad KIK-i juhtkonna tähelepanu.

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2017	31.12.2016	Lisa nr
Varad			
Käibevarad			
Raha	61 834 007	62 561 279	2
Nõuded ja ettemaksud	33 573 237	28 130 189	3
Kokku käibevarad	95 407 244	90 691 468	
Põhivarad			
Nõuded ja ettemaksud	75 403 037	90 350 348	3
Materiaalsed põhivarad	130 575	67 696	5
Immateriaalsed põhivarad	148 465	191 337	6
Kokku põhivarad	75 682 077	90 609 381	
Kokku varad	171 089 321	181 300 849	
Kohustised ja netovara			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Laenukohustised	13 927 792	8 078 423	9
Võlad ja ettemaksud	8 203 958	6 728 684	10
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	2 183 877	369 739	11
Kokku lühiajalised kohustised	24 315 627	15 176 846	
Pikaajalised kohustised			
Laenukohustised	70 382 714	84 837 916	9
Kokku pikaajalised kohustised	70 382 714	84 837 916	
Kokku kohustised	94 698 341	100 014 762	
Netovara			
Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	1 488 897	1 488 897	
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	79 797 190	85 818 047	
Aruandeaasta tulem	-4 895 107	-6 020 857	
Kokku netovara	76 390 980	81 286 087	
Kokku kohustised ja netovara	171 089 321	181 300 849	

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2017	2016	Lisa nr
Tulud			
Annetused ja toetused	53 587 563	16 511 962	12
Muud tulud	31 647 741	30 846 301	13
Kokku tulud	85 235 304	47 358 263	
Kulud			
Jagatud annetused ja toetused	-86 318 601	-49 003 788	14
Mitmesugused tegevuskulud	-959 791	-1 037 604	16
Tööjõukulud	-3 100 124	-3 717 694	15
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	-158 620	-182 184	5,6
Kokku kulud	-90 537 136	-53 941 270	
Põhitegevuse tulem	-5 301 832	-6 583 007	
Intressitulud	857 077	1 171 326	18
Intressikulud	-456 646	-614 679	17
Muud finantstulud ja -kulud	6 294	5 503	19
Aruandeaasta tulem	-4 895 107	-6 020 857	

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2017	2016	Lisa nr
Rahavood põhitegevusest			
Põhitegevuse tulem	-5 301 832	-6 583 007	
Korrigeerimised			
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	158 620	182 184	5,6
Muud korrigeerimised	22 803	31 347	
Kokku korrigeerimised	181 423	213 531	
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	52 637	5 467 869	
Põhitegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	3 328 603	-7 330 070	
Kokku rahavood põhitegevusest	-1 739 169	-8 231 677	
Rahavood investeerimistegevusest			
Tasutud materiaalsete ja immateriaalsete põhivarade soetamisel	-83 153	-141 378	
Antud laenud	-500 451	0	3
Antud laenude tagasimaksed	9 861 325	9 290 376	3
Laekunud intressid	954 123	1 280 814	
Muud laekumised investeerimistegevusest	0	5 002	
Kokku rahavood investeerimistegevusest	10 231 844	10 434 814	
Rahavood finantseerimistegevusest			
Saadud laenude tagasimaksed	-8 671 955	-8 454 564	9
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksed	-52 155	-46 491	
Makstud intressid	-495 837	-625 288	
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	-9 219 947	-9 126 343	
Kokku rahavood	-727 272	-6 923 206	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	62 561 279	69 484 485	2
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-727 272	-6 923 206	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	61 834 007	62 561 279	2

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

			Kokku netovara
	Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	Akumuleeritud tulem	
31.12.2015	1 488 897	85 818 047	87 306 944
Aruandeaasta tulem	0	-6 020 857	-6 020 857
31.12.2016	1 488 897	79 797 190	81 286 087
Aruandeaasta tulem	0	-4 895 107	-4 895 107
31.12.2017	1 488 897	74 902 083	76 390 980

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

SA Keskkonnainvesteeringute Keskus (edaspidi Sihtasutus) 2017. aasta raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga. Eesti finantsaruandluse standard on rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele tuginev kogum, mille põhinõuded on kehtestatud raamatupidamise seadusega ning mida täpsustab raamatupidamise seaduse alusel kehtestatud valdkonna eest vastutava ministri määrus ning "Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend". Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse meetodist, välja arvatud juhtudel, mida on kirjeldatud alljärgnevatel arvestuspõhimõtetes.

Sihtasutus on lähtunud bilansi ja tulemiaruaruande koostamisel Raamatupidamise Toimkonna juhendist nr 14. Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes.

Raha

Raha ja selle ekvivalentidena kajastatakse rahavoogude aruandes arvelduskontode jääke ja kuni 3-kuulise tähtajaga deposiite. Sihtasutuse rahavoogude aruanne on koostatud kaudsel meetodil, mille puhul on põhitegevuse rahavoogude leidmiseks korrigeeritud tegevustulemit, elimineerides mitterahaliste tehingute mõju põhitegevusega seotud käibevarade ning lühiajaliste kohustiste saldode muutused. Investeeringu- ja finantseerimistegevused on kajastatud otsemeetodil.

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustised

Välisvaluutatehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpannga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud monetaarsed varad ja kohustised on ümber hinnatud eurodesse aruandekuupäeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpannga kursside alusel. Kursimuutustest tekkinud kasumid ja kahjumid on kajastatud tulemiaruanne saldeerituna.

Nõuded ja ettemaksed

Nõuded riigile Keskkonnatasude seaduse alusel kajastatakse Keskkonnaministeeriumi, Keskkonnaameti, Keskkonnainspektsiooni, Maaeluministeeriumi ning Maksu- ja Tolliameti tuluteatiste alusel. See on tasumata osa keskkonnatasudest, mille maksetähtaeg saabub peale aruandekuupäeva või mis on Keskkonnaministeeriumi, Keskkonnaameti, Maaeluministeeriumi ning Maksu- ja Tolliameti poolt aruandekuupäevaks ülekantud, kuid Sihtasutuse pangakontole jõudnud peale aruandekuupäeva. Muid nõudeid kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses (s.o nominaalväärtus miinus vajadusel tehtavad allahindlused).

Iga nõude laekumise tõenäosust on hinnatud võimaluse korral eraldi. Nõuete hindamisel võetakse arvesse nii aruandekuupäevaks teadaolevaid kui ka aruandekuupäeva järgseid kuni aruande koostamiseni selgunud asjaolusid, mis võivad mõjutada nõude laekumise tõenäosust. Kui nõude laekumine loetakse osaliselt või täielikult ebatõenäoliseks, kajastatakse allahindlust bilansireal Nõuded ja ettemaksed miinusemärgiga ning vastavat kulu tulemiaruaruande real Mitmesugused tegevuskulud. Nõuded, mille sissenõudmiseks ei ole võimalik või majanduslikult kasulik meetmeid rakendada, on hinnatud lootusetuks ning bilansist välja kantud.

Aruandeperioodil laekunud, eelnevalt kuludesse kantud nõuded kajastatakse tulemiaruanne kulude vähendusena. Nõuet loetakse lootusetuks, kui juhtkonna hinnangul puuduvad võimalused nõude laekumiseks.

Antud laenud

Antud laene, mille tagasinõude lõpptähtaeg on pikem kui üks aasta, kajastatakse pikaajaliste laenuõuena. Tähtajaga vähem kui aasta antud laene ja pikaajaliste laenu järgmisel aruandeperioodil tagastatavat osa kajastatakse lühiajaliste laenuõuena.

Laenuõuded on bilansis kajastatud nende algse soetusmaksumuses, mida on korrigeeritud põhiosa tagasimaksete ja väärtuse langusest või laekumise ebatõenäosusest tingitud võimaliku allahindluse võrra.

Laenuõuete laekumise tõenäosust hinnatakse krediitkomitees iga laenusaaaja kohta eraldi. Sihtasutus rakendab pikaajaliste laenuõuete täitmise jälgimiseks laenusaaajate krediitireitingusüsteemi eesmärgiga hinnata laenuõuete tagasimaksmise riske ja nende maandamisvõimalusi. Reitingu määramisel võetakse arvesse laenusaaaja majanduslikku olukorda, maksevõimet, tagatise väärtust ja realiseeritavust ning teisi asjaolusid, mis võivad mõjutada laenusaaaja kohustuste täitmist. Reiting määratakse kalendriaasta jooksul vähemalt üks kord. Erivaatluse alla võetakse laenu, mille puhul:

- tehingupoleel on makseraskusi,
- esineb lepingutingimuste rikkumisi,
- Sihtasutus on pidanud muutma laenu tingimusi lepingupartneritele soodsamaks (tagasimaksegraafiku muutmine, maksepuhkuse perioodi pikendamine, intressimäärade vähendamine jms).

Krediitkomitees osaleb juhataste liige, kes teeb vajadusel nõukogule ettepaneku laenuõuete allahindamiseks ja edasiseks tegevuseks.

Materiaalsed ja immateriaalsed põhivarad

Materiaalseteks põhivaradeks loetakse Sihtasutuse enda majandustegevuses kasutatavaid varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 5 000 eurost ilma käibemaksuta.

Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja –asukohta. Materiaalset põhivara kajastatakse bilansis tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulereeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Hillisemate parendustega seotud kulutused lisatakse materiaalse põhivara soetusmaksumusele ainult juhul, kui need vastavad materiaalse põhivara mõistele ja vara bilansis kajastamise kriteeriumitele (sh tõenäoline osalemine tulevikus majandusliku kasu tekitamisel). Jooksva hoolduse ja remondiga kaasnevad kulutused kajastatakse perioodikuludes.

Amortisatsiooni arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Amortisatsioonimäär määratakse igale põhivara objektile eraldi, sõltuvalt selle kasulikust tööeast. Olulise lõppväärtusega varaobjektide puhul amortiseeritakse kasuliku eluea jooksul kulusse ainult soetusmaksumuse ja lõppväärtuse vahelist amortiseeritavat osa. Juhul, kui vara lõppväärtus ületab tema bilansilist jääkmaksumust, lõpetatakse vara amortiseerimine. Amortisatsioonimäärade vahemikud on materiaalse põhivarade gruppidele järgmised:

arvutid ja arvutisüsteemid 30% aastas;
muud materiaalsed põhivarad 20% aastas.

Amortisatsiooni arvestamist alustatakse hetkest, mil vara on kasutatav vastavalt juhtkonna poolt plaanitud eesmärgil ning lõpetatakse kui lõppväärtus ületab bilansilist jääkmaksumust või vara lõpliku eemaldamiseni kasutusest. Igal aruandekuupäeval hinnatakse kasutatavate amortisatsioonimäärade, amortisatsioonimeetodi ning lõppväärtuse põhjendatust.

Juhul kui põhivara kaetav väärtus (s.o kõrgem kahest järgnevast näitajast: vara õiglane väärtus miinus müügikulutused või vara kasutusväärtus) on väiksem tema bilansilisest jääkmaksumusest, on materiaalse põhivarade objektid alla hinnatud nende kaetavale väärtusele.

Immateriaalsed põhivarad

Immateriaalse põhivarana kajastatakse tarkvara arenduskulusid.

Immateriaalne põhivara võetakse arvele ainult juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:

- varaobjekt on kontrollitav;
- on tõenäoline, et sihtasutus saab objekti kasutamisest tulevikus tulu pikema aja kui ühe aasta jooksul;
- objekti soetusmaksumus on usaldusväärset hinnatav.

Immateriaalsete põhivaradena võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kulutustest. Edaspidi kajastatakse immateriaalset põhivara bilansis tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulereeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Immateriaalsed põhivarad on kajastatud bilansis põhivara kogumitena.

Immateriaalseid põhivarasid amortiseeritakse lineaarsel meetodil

Amortisatsioonimäärad on järgmised:

arvutitarkvara 25-30%

Rendid

Rendilepingut loetakse kapitalirendiks juhul, kui kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule.

Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina.

Kasutusrendi puhul rendimaksud kajastatakse perioodikuluna tulemiaruanes.

Kapitalirent võetakse arvele vara ja kohustisena renditud vara õiglase väärtuse summas või rendimaksete miinimumsumma nüüdisväärtuses, juhul kui see on madalam. Rendimaksud jaotatakse intressikulukuks ja kohustise jääkväärtuse vähendamiseks.

Finantskohustised

Kõik finantskohustised (võlad hankijatele, võetud laenud, viitvõlad ning muud lühi- ja pikaajalised võlakohustised) võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi. Edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil.

Finantskohustis liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on kaheteist kuu jooksul alates aruandekuupäevast või kui Sihtasutusel pole tingimusteta õigust kohustise tasumist edasi lükata rohkem kui 12 kuud pärast aruandekuupäeva või kui laenuandjal oli õigus aruandekuupäeval finantskohustis tagasi kutsuda laenulepingus sätestatud tingimuste rikkumiste tõttu. Finantskohustise kajastamine lõpetatakse siis, kui see on tasutud, tühistatud või aegunud.

Lühiajaliste finantskohustiste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega, mistõttu lühiajalisi

finantskohustisi kajastatakse bilansis maksmisele kuuluvas summas. Pikaajaliste finantskohustiste korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamiseks võetakse nad algselt arvele saadud tasu õiglasel väärtuses (millest on maha arvatud tehingukulutused), arvestades järgnevatel perioodidel kohustistelt intressikulu kasutades sisemise intressimäära meetodit. Juhul, kui tehinguga seotud kulutused puuduvad või on ebaolulised, on sisemine intressimäär lähedane tema lepingus fikseeritud intressimäärale ning sisemise intressimäära arvestust läbi ei viida.

Eraldised ja tingimuslikud kohustised

Eraldistena kajastatakse bilansis tõenäolisi kohustisi, mis on avaldunud enne aruandekuupäeva toimunud sündmuste tagajärjel ning mille realiseerumise aeg või summa ei ole kindlad.

Eraldiste kajastamisel bilansis on lähtutud juhtkonna hinnangust eraldise täitmiseks tõenäoliselt vajamineva summa ning eraldise realiseerumise aja kohta. Eraldis kajastatakse bilansis summas, mis on juhtkonna hinnangu kohaselt aruandekuupäeva seisuga vajalik eraldisega seotud kohustise rahuldamiseks või üleandmiseks kolmandale osapoolle.

Juhul kui eraldis realiseerub tõenäoliselt hiljem kui 12 kuu jooksul pärast aruandekuupäeva, kajastatakse seda diskonteeritud väärtuses (eraldisega seotud väljamaksete nüüdisväärtuse summas), välja arvatud juhul, kui diskonteerimise mõju on ebaoluline.

Annetused ja toetused

Sihtfinantseerimine

Toetustena käsitletakse Sihtasutuse poolt saadud vahendeid (saadud toetused), mille eest ei anta otseselt vastu kaupu ega teenuseid, ning Sihtasutuse poolt antud vahendeid (antud toetused), mille eest ei saada otseselt vastu kaupu ega teenuseid.

Toetused jaotatakse järgmisteks liikideks:

- sotsiaaltoetused- toetused füüsilistele isikutele, v.a toetused ettevõtlikeks;
- sihtfinantseerimine- teatud projektipõhised sihtotstarbel saadud ja antud toetused, mille puhul määratakse selle eesmärki koos mõõdikutega eesmärgi täitmise jälgimiseks, ajakava ja rahaline eelarve ning toetuse andja nõuab saajalt detailset aruandlust raha kasutamise kohta ning raha ülejääk tuleb maksta andjale tagasi;
- tegevustoetused- antud ja saadud toetused, mis antakse saajale lähtudes tema põhikirjalistest ülesannetest ja arengudokumentides määratud eesmärkidest.

Sihtfinantseerimise liigid on:

- kodumaine sihtfinantseerimine- residentidelt, sh teistelt avaliku sektori üksustelt saadud ja neile antud sihtfinantseerimine, v.a nende kaudu vahendatud välismaine sihtfinantseerimine; kodumaise sihtfinantseerimise eriliik on välismaise sihtfinantseerimise kaasfinantseerimine- toetus, mida Eesti avaliku sektori üksus annab toetuse saajale lisaks Euroopa Liidu fondidest makstavale välismaisele sihtfinantseerimisele;
- välismaine sihtfinantseerimine- mitteresidentidelt, sealhulgas rahvusvahelistelt organisatsioonidelt saadud sihtfinantseerimine.

Sihtasutus vahendab riigieelarvelisi eraldisi (keskkonnatasudest laekuv raha) ja Euroopa Liidu fondide, välisabi programmide ning laenuvahendeid keskkonnaprojektide elluviimiseks.

Keskkonnatasude seaduse alusel kannab Rahandusministeerium keskkonnakasutusest riigieelarvesse laekunud raha seaduses sätestatud ulatuses ja sihtotstarbel Sihtasutusele. Raha edasise kasutamise otsused teeb Sihtasutuse nõukogu lähtuvalt põhikirjas püstitatud eesmärgist ja ülesandest.

Saadud sihtfinantseerimist kasutatakse loodusvarade taastootmiseks, keskkonnaseisundi hoidmiseks ja keskkonnakahjustuste heastamiseks vajalike projektide finantseerimiseks. Projektid koondatakse oma eesmärgi järgi alates 2013. aastast 10-ks programmiks, varasematel aastatel 12-ks programmiks. Programmi rahaliste vahendite arvestusliku suuruse ja tegeliku finantseerimise otsustab Sihtasutuse nõukogu.

Sihtasutus tegutseb rakendusüksusena välisabi vahendamisel Euroopa Ühtekuuluvusfondist (ÜF), Euroopa Regionaalfondist (ERF) ja Euroopa Sotsiaalfondist (ESF) toetuse saajatele.

Toetuste kajastamise üldpõhimõtted

Sihtfinantseerimine kajastatakse tuluna tegevuskulude tegemise või põhivara soetamise perioodil, kui sihtfinantseerimise tingimustega ei kaasne sisuline tagasinõude või laekumata jäämise risk. Kui eksisteerib sisuline tagasinõude või laekumata jäämise risk, kajastatakse sihtfinantseerimine tuluna vastava riski kadumisel. Toetust kajastatakse bilansis esmakordselt raha üleandmisel või laekumisel või sihtfinantseerimisega seotud nõuete, kohustiste, tulude ja kulude arvelevõtmise kuupäeval vastavuses eelpool tooduga.

Lepingute alusel võetud sihtfinantseerimise andmise kohustisi ja sihtfinantseerimise saamise nõudeid kajastatakse eelnevalt tingimuslike kohustiste ja nõuete bilansivälistel kontodel. Antud sihtotstarbeliste toetuste üle arvestuse pidamisel loetakse bilansivälise kohustise tekkimise hetkeks esitatud toetuse taotluse osas tehtud positiivset finantseerimisotsust.

Sihtfinantseerimise andjad ja vahendajad kajastavad antud ja vahendatud sihtfinantseerimist kuludes (vahendajad ka tuludes)

samades perioodides kui toetuste saajad. Põhivara sihtfinantseerimise andmist ja vahendamist kajastatakse kuludes (vahendajad ka tuludes) sellel perioodil, millal toetuse saaja kajastab põhivara soetamise.

Riigieelarvest ettemaksena saadud sihtfinantseerimise summad kajastatakse bilansis kohustisena real "Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused". Nõue riigieelarve vastu võetakse üles sihtfinantseerimise vahendite osas juhul, kui kulutused on tehtud või toetuse saaja poolt esitatud maksetaotlus on aktsepteeritud, kuid sihtfinantseerimise summad on Sihtasutusele veel laekumata. Toetuse saajale ettemaksena ülekantud toetus kajastatakse ettemakstud tulevaste perioodide toetusena kuni on täidetud toetuse saamise tingimused. Lähtuvalt tegevuskulude sihtfinantseerimise põhimõtetest kajastatakse tulu sihtfinantseerimisest alles tekkepõhiste kulude tekkimisel, vähendades vastavas summas bilansikirjet "Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused".

Tegevustoetusi kajastatakse tuluna raha laekumisel.

Tegevuskulude sihtfinantseerimine

Tegevuskulude katteks saadud sihtfinantseerimine kajastatakse tuluna tegevuskulude tegemise perioodis. Kui sihtfinantseerimine on küll laekunud, kuid selle arvel ei ole veel kulutusi tehtud, kajastatakse saadud vahendid ettemaksena. Kui sihtfinantseerimise saamisega seotud kulutused on tehtud ja puudub sisuline toetuse laekumata jäämise risk, kuid toetus on veel laekumata, kajastatakse sihtfinantseerimine tuluna ja nõudena.

Sihtfinantseerimine põhivara soetamiseks

Sihtfinantseerimise abil soetatud põhivara võetakse bilansis arvele tema soetusmaksumuses. Varade soetamiseks saadud sihtfinantseerimise summa kajastatakse sihtfinantseerimise tuluna põhivara soetamise perioodis. Soetatud vara amortiseeritakse kulusse soetatud vara kasuliku eluea jooksul.

Sihtfinantseerimise vahendamine

Sihtasutus sihtfinantseerimise vahendajana kajastab sihtfinantseerimist tekkepõhise printsiibi järgi oma tuludes ja kuludes.

Kui sihtfinantseerimiseks saadud rahalised vahendid kantakse vahendajale, kajastab vahendaja seda kuni tulu ja kulu kajastamise perioodi saabumiseni saadud ettemaksena. Kui vahendaja kannab toetuse saajale raha üle ettemaksena, kajastab ta seda toetuse saajale antud ettemaksena. Kui vahendaja aktsepteerib toetuse saaja aruande tehtud kulutuste osas, kajastab ta toetuse saaja kulutuste tegemisega samas perioodis tulu toetuse andjalt ja kulu toetuse saajale ning võtab arvele kas nõude toetuse andja vastu või vähendab toetuse andjalt saadud ettemakset ja võtab arvele kohustise toetuse saaja ees või vähendab toetuse saajale antud ettemakset. Kui vahendaja vastutab toetuse andja ees saaja-poolsete lepingutingimuste täitmise ja raha sihipärase kasutamise eest, võtab vahendaja lepingu rikkumise selgumisel arvele tagasinõude toetuse saaja vastu ja tagasimaksekohustise toetuse andja ees. Ühtlasi vähendatakse saadud toetuste tulu ning antud toetuste kulu.

Mitterahaline sihtfinantseerimine

Kui mitterahaline sihtfinantseerimine seisneb selles, et toetuse andja või vahendaja kannab raha otse toetuse saaja hankijale, võetakse sihtfinantseerimine arvele toetuse andja või vahendaja teatise alusel nii, nagu see toimuks siis, kui raha liiguks läbi toetuse saaja hankijale (välja arvatud pangakonto liikumise kajastamine, selle asemel sulgeb toetuse saaja maksepäeval võla hankijale ja nõude toetuse andjale või vahendajale või saadud ettemakse toetuse andjalt või vahendajalt). Avalikku sektoris kuuluvad vahendajad on kohustatud sihtfinantseerimise ülekandmisel hankijale informeerima toetuse saajat maksetaotluse aktsepteerimisest, toetuse kuludes kajastamise perioodist ja ülekandest hiljemalt ülekande tegemisele järgneva kuu 5. kuupäevaks. Mitterahalist sihtfinantseerimist kajastatakse saadud kaupade ja teenuste õiglasel väärtuses. Kui sihtfinantseerimisena saadud kaupade ja teenuste õiglast väärtust ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata, selle kohta raamatupidamiskandeid ei tehta.

Tulud

Keskkonnakasutusest laekuva raha kasutamist ja sihtotstarvet reguleerib Keskkonnatasude seadus. Seaduse paragrahvi 56 alusel kuulub keskkonnakasutusest riigieelarvesse laekuv raha eraldamisele Sihtasutusele.

Keskkonnatasude seaduse alusel riigieelarvesse laekuvat raha käsitletakse kui Sihtasutuse tulu ning kajastatakse tulemiaruanDES tekkepõhiselt tasu arvestamise perioodile vastavas perioodis tuluna:

- tuludena loodusvaradelt- maardlate kaevandamisõiguse tasu, kasvava metsa raieõiguse tasu, tasu vee erikasutusest, jahipiirkonna kasutusõiguse tasu, kalapüügiõiguse tasu;
- muude tuludena keskkonnakasutusest- saastetasud ja keskkonnale tekitatud kahju hüvitus, intressitulud muude maksude võlgadelt;
- maksudena kaupadelt ja teenustelt- pakendiaktsiis.

Aruandekuupäevaks laekumata eelpool nimetatud tulud kajastatakse viitnõudena bilansikirjel Nõuded keskkonnatasude seaduse alusel.

Intressitulud kajastatakse tekkepõhiselt tulemiaruanDES real Intressitulud.

Seotud osapooled

Sihtasutuse seotud osapoolteks on loetud:

- Sihtasutuse tegev- ja kõrgem juhtkond ning nende pereliikmed, kelleks loetakse vähemalt abikaasa, elukaaslane ja laps;

- sihtasutused, mittetulundusühingud ja äriühingud, kelle üle eelmises punktis nimetatud isikutel üksi või koos pereliikmetega on valitsev või oluline mõju.

Raamatupidamise aastaaruandes avalikustatakse tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja olulised soodustused. Muude seotud osapooltega tehtud tehingute osas avalikustatakse raamatupidamise aastaaruande lisades informatsioon vaid nende tehingute kohta, mis ei vasta õigusaktidele või Sihtasutuse sisedokumentide üldistele nõuetele või turutingimustele.

Aruandekuupäevajärgsed sündmused

Pärast aruandekuupäeva, kuid enne aastaaruande kinnitamist toimunud sündmuste kajastamine aastaaruandes sõltub sellest, kas tegemist on korrigeeriva või mittekorrigeeriva sündmusega. Korrigeeriv aruandekuupäevajärgne sündmus on sündmus, mis kinnitab aruandekuupäeval eksisteerinud asjaolusid. Sellise sündmuse mõju on kajastatud lõppenud aasta bilansis ja tulemiaruanes.

Mittekorrigeeriv aruandekuupäevajärgne sündmus on sündmus, mis ei anna tunnistust aruandekuupäeval eksisteerinud asjaoludest.

Sellise sündmuse mõju ei kajastata lõppenud aasta bilansis ja tulemiaruanes. Kui mõju on oluline, avaldatakse see lisades.

Lisa 2 Raha

(eurodes)

	31.12.2017	31.12.2016
Arvelduskontod	61 834 007	62 561 279
Kokku raha	61 834 007	62 561 279

Sihtasutuse rahalisi vahendeid hoitakse Rahandusministeeriumi riigikassa koosseisu kuuluvatel e-riigikassa kontodel.

Vastavalt Kassalise teenindamise eeskirjale alates 01. jaanuarist 2015 tasub Rahandusministeerium teenindavate isikute e-kontol hoitavalt rahalt intressi, mille suurus on võrdne riigi likviidsete finantsvarade tulususega, kuid ei ole väiksem kui 0%. Intressi arvestatakse e-kontol hoitava raha kuu keskmiselt jäägilt, mis on suurem kui 10 000 eurot, lähtudes 360-päevasest aastast. Intress kantakse vastavale e-kontole hiljemalt iga kalendripoolaastale järgneva kuu viiendal tööpäeval. 2017 aasta eest intressi ei arvestatud ja ülekannet ei tehtud, kuna riigi likviidsete finantsvarade tulusus oli miinusmärgiga. 2016 aasta eest tasus Rahandusministeerium e-kontol hoitavalt rahalt intressi summas 95 184 eurot.

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed (eurodes)

	31.12.2017	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Muud nõuded	90 300 345	14 897 308	30 993 693	44 409 344	
Laenu nõuded	90 031 103	14 628 066	30 993 693	44 409 344	
Intressinõuded	269 242	269 242	0	0	
Ettemakstud toetused	4 371 012	4 371 012	0	0	
Saamata sihtfinantseerimine	3 447 759	3 447 759	0	0	
Sihtfinantseerimise tagasinõuded	277 071	277 071	0	0	
Nõuded Keskkonnatasude seaduse alusel	10 607 962	10 607 962	0	0	
Saamata seadusandlusest tulenevad toetused	89	89	0	0	
Ettemakstud tulevaste perioodide kulud	27 094	27 094	0	0	
Ebatõenäoliselt laekuvad tagasinõuded	-83 556	-83 556	0	0	
Muud nõuded	28 498	28 498	0	0	
Kokku nõuded ja ettemaksed	108 976 274	33 573 237	30 993 693	44 409 344	

	31.12.2016	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	664	664	0	0	4
Muud nõuded	99 751 970	9 401 622	34 876 792	55 473 556	
Laenuõuded	99 391 975	9 041 627	34 876 792	55 473 556	
Intressinõuded	359 995	359 995	0	0	
Ettemakstud toetused	5 853 122	5 853 122	0	0	
Saamata sihtfinantseerimine	3 327 591	3 327 591	0	0	
Sihtfinantseerimise tagasinõuded	678 884	678 884	0	0	
Nõuded Keskkonnatasude seaduse alusel	9 402 967	9 402 967	0	0	
Saamata seadusandlusest tulenevad toetused	81	81	0	0	
Ettemakstud tulevaste perioodide kulud	1 028	1 028	0	0	
Ebatõenäoliselt laekuvad tagasinõuded	-543 696	-543 696	0	0	
Muud nõuded	7 926	7 926	0	0	
Kokku nõuded ja ettemaksed	118 480 537	28 130 189	34 876 792	55 473 556	

Laenuõuded on fikseeritud eurodes. Laenu lõppkuupäevad on 2018-2037. Antud laenu intressimäärad on seotud 6 kuu Euriboriga, millele lisandub 0,2- 2,0%. 2017. aasta keskmine intressimäär oli 1,55%, 2016: 1,16%.

Ettevõtetele antud laenu on tagatud hüpoteekidega ja kommertsandiga vähemalt tagatisvara bilansilises väärtuses suhtes 100/70.

Kohalikele omavalitsustele antud laenu tagatiseks on nende eelarve.

KIKi juhtkonna hinnangul on Sihtasutuse laenuportfell jätkusuutlik.

Nõuetena riigile Keskkonnatasude seaduse alusel kajastatakse nõudeid keskkonnatasude kohta Keskkonnaministeeriumi ja ministeeriumi asutuste, Maaeluministeeriumi, ning Maksu- ja Tolliameti tuluteatiste alusel, mille maksetähtaeg saabub peale bilansipäeva. Nõuded on detsembrikuu tulude kohta.

Nõuded jagunevad:

nõuded aktsiisidest seisuga 31.12.2017: 0 eurot, 31.12.2016: 14 850 eurot;

nõuded loodusressursside kasutamisest ja saastetasudest 31.12.2017: 10 607 962 eurot,

31.12.2016: 9 388 117 eurot.

Nõuetena saamata sihtfinantseerimisest kajastatakse nõudeid välisfinantseerimisest raha allikate lõikes Rahandusministeeriumi kui makseasutuse vastu. Toetuse saajate poolt on sihtfinantseerimise saamise tingimused täidetud ja kulutused on tehtud.

Ettemakstud toetuste all kajastatakse üle kantud toetusi, millede tekkepõhine toetuse kuluna kajatamise periood ei ole veel saabunud.

Ettemaksed raha allikate lõikes:

ettemaksed keskkonnaprogrammi projektidele 31.12.2017: 3 442 568 eurot,

31.12.2016: 4 740 151 eurot;

ÜF projektidele 31.12.2017: 80 978 eurot, 31.12.2016: 90 338 eurot;

ERDF projektidele 31.12.2017: 105 612 eurot, 31.12.2016: 36 155 eurot;

muude mitteresidentide projektidele 31.12.2017: 741 854 eurot,

31.12.2016: 986 478 eurot.

Ebatõenäoliselt laekuvaks hinnatud nõuetest seisuga 31.12.2017 on 35 986 eurot vahendatud välisabi toetuste tagasinõuetest

ja 47 570 eurot on antud toetuste tagasinõuetest keskkonnaprogrammi projektidele. Seisuga 31.12.2016 oli 540 296 eurot vahendatud välisabi toetuste tagasinõuetest ja 3 400 eurot oli antud toetuste tagasinõuetest keskkonnaprogrammi projektidele.

Kulu ebatõenäoliselt laekuvatest tagasinõuetest keskkonnaprogrammi projektidele on kajastatud lisas 16.

Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad

(eurodes)

	31.12.2017		31.12.2016	
	Ettemaks	Maksuvõlg	Ettemaks	Maksuvõlg
Ettevõtte tulumaks	0	5 677	0	6 045
Sotsiaalmaks	0	9 366	0	9 011
Töötuskindlustusmaksed	0	0	664	0
Aktsiisimaks	0	23 409	0	0
Kokku maksude ettemaksed ja maksuvõlad	0	38 452	664	15 056

Seisuga 31.12.2017 on deklareerimata sotsiaalmaksu kohustis 61 018 eurot ja deklareerimata arvestatud töötuskindlustusmaksu kohustis 1 403 eurot. 31.12.2016 olid vastavad kohustised 71 259 eurot ja 1 610 eurot. Deklareerimata maksukohustised on kajastatud lisa 10 real Võlad töövõtjatele hulgas.

Maksuvõlad on kajastatud koondsummana lisas 10, ettemaksed lisas 3.

Lisa 5 Materiaalsed põhivarad

(eurodes)

				Kokku
	Arvutid ja arvutisüsteemid	Masinad ja seadmed	Muud materiaalsed põhivarad	
31.12.2016				
Soetusmaksumus	151 907	151 907	24 931	176 838
Akumuleeritud kulum	-85 259	-85 259	-23 883	-109 142
Jääkmaksumus	66 648	66 648	1 048	67 696
Ostud ja parendused	119 545	119 545	0	119 545
Amortisatsioonikulu	-55 618	-55 618	-1 048	-56 666
31.12.2017				
Soetusmaksumus	200 475	200 475	24 931	225 406
Akumuleeritud kulum	-69 900	-69 900	-24 931	-94 831
Jääkmaksumus	130 575	130 575	0	130 575

Lisa 6 Immateriaalsed põhivarad

(eurodes)

			Kokku
	Arvutitarkvara	Lõpetamata projektid ja ettemaksud	
31.12.2015			
Soetusmaksumus	590 287	2 990	593 277
Akumuleeritud kulum	-412 689		-412 689
Jääkmaksumus	177 598	2 990	180 588
Ostud ja parendused	78 952	30 160	109 112
Amortisatsioonikulu	-94 685	0	-94 685
Mahakandmised	-3 678	0	-3 678
Ümberliigitamised	33 150	-33 150	0
31.12.2016			
Soetusmaksumus	687 348	0	687 348
Akumuleeritud kulum	-496 011	0	-496 011
Jääkmaksumus	191 337	0	191 337
Ostud ja parendused	59 082	0	59 082
Amortisatsioonikulu	-101 954	0	-101 954
31.12.2017			
Soetusmaksumus	746 430	0	746 430
Akumuleeritud kulum	-597 965	0	-597 965
Jääkmaksumus	148 465	0	148 465

Lisa 7 Kapitalirent

(eurodes)

Aruandekohustuslane kui rentnik

	31.12.2017	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Intressimäär	Alusvaluuta	Lõpptähtaeg	Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta				
Kapitalirendi kohustised	130 025	54 715	75 310	0	6,15	euro	30.09.2021	9
Kapitalirendikohustised kokku	130 025	54 715	75 310	0				

	31.12.2016	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Intressimäär	Alusvaluuta	Lõpptähtaeg	Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta				
Kapitalirendi kohustised	63 903	33 233	30 670	0	10,32	euro	31.10.2019	9
Kapitalirendikohustised kokku	63 903	33 233	30 670	0				

Renditud varade bilansiline jääkmaksumus		
	31.12.2017	31.12.2016
Masinad ja seadmed	130 012	63 443
Kokku	130 012	63 443

Lisa 8 Kasutusrent

(eurodes)

Aruandekohustuslane kui rentnik

	2017	2016
Kasutusrendikulu	291 642	303 065
Järgmiste perioodide kasutusrendikulu mittekatkestavatest lepingutest		
	31.12.2017	31.12.2016
12 kuu jooksul	266 192	290 142
1-5 aasta jooksul	839 155	915 727
Üle 5 aasta	777 022	949 332

Sihtasutus on võtnud kasutusrendile bürooruumid, sõiduautod, tarkvaralitsentsid.

Sõiduautode rendilepinguid käsitletakse mittekatkestavate lepingutena.

Maakondlike esindustega on sõlmitud 14-s maakonnas ruumide kasutamiseks lepingud, millega Sihtasutus on võtnud endale kohustise maksta pindade üürikulud ja/ või hüvitada ruumide kommunaalkulud.

Rendile võetud vara ei ole edasi antud allrendile.

Lisa 9 Laenukohustised

(eurodes)

	31.12.2017	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Intressimäär	Alusvaluuta	Lõpptähtaeg
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta			
Pikaajalised laenud							
Laen Rahandusministeeriumilt edasilaenamiseks toetusesaajatele	84 180 481	13 873 077	28 142 087	42 165 317	6 kuu Euribor+0,75% aastas	euro	01.09.2035
Pikaajalised laenud kokku	84 180 481	13 873 077	28 142 087	42 165 317			
Kapitalirendikohustised kokku	130 025	54 715	75 310	0			
Laenukohustised kokku	84 310 506	13 927 792	28 217 397	42 165 317			
	31.12.2016	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Intressimäär	Alusvaluuta	Lõpptähtaeg
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta			
Pikaajalised laenud							
Laen Rahandusministeeriumilt edasilaenamiseks toetusesaajatele	92 852 436	8 045 190	31 797 393	53 009 853	6 kuu Euribor+0,75% aastas	euro	01.09.2035
Pikaajalised laenud kokku	92 852 436	8 045 190	31 797 393	53 009 853			
Kapitalirendikohustised kokku	63 903	33 233	30 670	0			
Laenukohustised kokku	92 916 339	8 078 423	31 828 063	53 009 853			

Laenu kasutamise sihtotstarve on Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondist rahastatavate veeprojektide omafinantseeringu rahastamine. Tehinguga ei ole Sihtasutusel seotud kulutusi, va intress, mistõttu on laenu sisemine intressimäär sarnane lepingus fikseeritud nominaalsele intressimäärale ning sisemise intressimäära arvestust ei ole läbi viidud. Sihtasutus vastutab kogu oma varaga laenulepingust tulenevate rahaliste kohustiste täitmise eest.

Lisa 10 Võlad ja ettemaksed (eurodes)

	31.12.2017	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	43 133	43 133	
Võlad töövõtjatele	292 874	292 874	
Maksuvõlad	38 452	38 452	4
Muud võlad	136 078	136 078	
Intressivõlad	136 078	136 078	
Sihtfinantseerimisega seotud kohustised	7 555 762	7 555 762	
Sihtfinantseerimise tagasimaksekohustised	109 362	109 362	
Edasiandmisele kuuluvad laekumised	28 297	28 297	
Kokku võlad ja ettemaksed	8 203 958	8 203 958	
	31.12.2016	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	93 022	93 022	
Võlad töövõtjatele	344 456	344 456	
Maksuvõlad	15 056	15 056	4
Muud võlad	175 269	175 269	
Intressivõlad	175 269	175 269	
Sihtfinantseerimisega seotud kohustised	6 006 236	6 006 236	
Sihtfinantseerimise tagasimaksekohustised	94 645	94 645	
Kokku võlad ja ettemaksed	6 728 684	6 728 684	

Sihtfinantseerimisega seotud kohustistena kajastatakse:

sihtfinantseerimisega seotud kohustised keskkonnaprogrammi projektidele projektidele 31.12.2017: 3 953 956 eurot,

31.12.2016: 2 599 693 eurot;

sihtfinantseerimisega seotud kohustised ÜF projektid 31.12.17: 3 233 645 eurot,

31.12.2016: 3 250 570 eurot;

sihtfinantseerimisega seotud kohustised ERF projektid 31.12.2017: 165 789 eurot,

31.12.2016: 7 776 eurot;

sihtfinantseerimisega seotud kohustised muud EL projektid 31.12.2017: 185 262 eurot,

31.12.2016: 148 197 eurot;

sihtfinantseerimisega seotud kohustised projektidele KOV lasteaiahoonetes energiatõhususe edendamise toetuseks 31.12.2017: 17 110 eurot; 31.12.2016: 0 eurot.

Bilansivälised kohustised sihtfinantseerimisest keskkonnaprogrammi projektidele on kajastatud lisas 23 ja välisabi projektidele lisas 24.

Lisa 11 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused (eurodes)

Varad bruto soetusmaksumuses

	31.12.2015	Saadud	Tulu	31.12.2016
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks				
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	3 584 103	13 297 598	-16 511 962	369 739
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	3 584 103	13 297 598	-16 511 962	369 739
	31.12.2016	Saadud	Tulu	31.12.2017
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks				
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	369 739	55 401 701	-53 587 563	2 183 877
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	369 739	55 401 701	-53 587 563	2 183 877

Tulu sisaldab välisabi vahendeid summas 53 523 472 eurot (2016: 16 497 962 eurot).

Sihtfinantseerimise ettemaksed 31.12.2017: 2 183 877 eurot ja võrdlusandmed seisuga 31.12.2016: 369 739 eurot jaotuvad allikate lõikes:

Sihtfinantseerimiseks saadud vahendid ÜF 722 735 282 144

Sihtfinantseerimiseks saadud vahendid ERF 73 825 84 183

Sihtfinantseerimiseks saadud vahendid ESF 0 3 412

Sihtfinantseerimiseks saadud vahendid

lasteaiad/ Energiatõhususe ja taastuvenergia kasutuse edendamiseks

1 387 317 0

Täpsem informatsioon tulu kohta sihtfinantseerimisest on esitatud lisas 12.

Lisa 12 Annetused ja toetused

(eurodes)

	2017	2016
Välisabi vahendamine põhivara soetuseks ÜF periood 2007-2013	-25 438	767 790
Välisabi vahendamine põhivara soetuseks ESF periood 2007-2013	0	16 830
Välisabi vahendamine põhivara soetuseks ÜF periood 2014-2020	44 499 249	11 904 617
Välisabi vahendamine põhivara soetuseks ERF periood 2014-2020	124 880	4 975
Välisabi vahendamine tegevuskuludeks ERF periood 2007-2013	-11 136	0
Välisabi vahendamine tegevuskuludeks ESF periood 2007-2013	0	36 361
Välisabi vahendamine tegevuskuludeks ÜF periood 2014-2020	2 729 493	1 724 876
Välisabi vahendamine tegevuskuludeks ERF periood 2014-2020	243 491	18 618
Välisabi tegevuskuludeks Euroopa Komisjon	0	750
Välisabi tegevuskuludeks/ tehniline abi	1 112 029	1 396 373
Välisabi kaasfinantseerimine tegevuskuludeks/ tehniline abi	196 241	246 419
Välisabi kaasfinantseerimise vahendamine põhivara soetuseks ÜF periood 2014-2020	4 609 812	351 529
Välisabi kaasfinantseerimise vahendamine tegevuskuludeks ÜF periood 2014-2020	46 259	28 824
Kodumaine sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	10 000	14 000
Kodumaise sihtfinantseerimise vahendamine põhivara soetuseks	52 683	0
Kokku annetused ja toetused	53 587 563	16 511 962

Lisa 13 Muud tulud

(eurodes)

	2017	2016
Trahvid, viivised ja hüvitised	0	7 926
Üleriigilise ja kohaliku tähtsusega maardlate kaevandamisõiguse tasu	3 026 211	3 981 244
Tasu vee erikasutusest	5 496 257	5 173 219
Jahipiirkonna kasutusõiguse tasu	128 550	128 130
Kalapüügiõiguse tasu	1 286 872	1 577 068
Edasiantud saastetasu ja keskkonnale tekitatud kahju hüvitis	21 687 644	19 902 570
Maksud kaupadelt ja teenustelt- pakendiaktsiis	6 241	74 576
Muud	15 966	1 568
Kokku muud tulud	31 647 741	30 846 301

Keskkonnatasude seaduse paragrahvi 56 alusel kuulub keskkonnakasutusest riigieelarvesse laekuv raha eraldamisele Sihtasutusele.

Lisa 14 Jagatud annetused ja toetused

(eurodes)

	2017	2016	Lisa nr
Sihtfinantseeritud keskkonnakaitsevaldkonnad	-32 622 474	-32 550 949	21
Vahendatud ja antud välisabi	-53 696 127	-16 452 839	22
Kokku jagatud annetused ja toetused	-86 318 601	-49 003 788	

Aruandeperioodil on kajastatud kulude vähendusena tagasinõudeid vahendatavast sihtfinantseerimisest 60 087 eurot (2016: 538 491 eurot) ning antud sihtfinantseerimisest keskkonnakaitse valdkondadele 111 437 eurot (2016: 40 907 eurot).

Lisa 15 Tööjõukulud

(eurodes)

	2017	2016
Palgakulu	-2 222 238	-2 665 242
Sotsiaalmaksud	-749 072	-897 870
Muud	-128 814	-154 582
Kokku tööjõukulud	-3 100 124	-3 717 694
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	72	92

Palgakuluna on kajastatud töötajatele arvestatud töötasud summas 1 850 516 eurot (2016: 2 193 496 eurot), juhatuse liikme tasud summas 68 062 eurot (2016: 139 687 eurot), nõukogu ja auditikomitee liikmete tasud summas 26 490 eurot (2016: 28 425 eurot), töötajatele ja juhatuse liikmele arvestatud hüvitised ja toetused summas 277 171 eurot (2016: 303 634 eurot).

Muude tööjõukuludena on kajastatud töötajatele tehtud erisoodustused ja erisoodustustelt arvestatud tööandja maksud.

Töötajate keskmine arv lepingu liikide lõikes oli:

töölepingu alusel 71 töötajat (2016: 89,1 töötajat), tegev- ja kõrgem juhtkond VÕSi alusel 1 liige (2016: 2,4 liiget).

Täpsem informatsioon tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasude kohta on esitatud lisas 20.

Lisa 16 Mitmesugused tegevuskulud

(eurodes)

	2017	2016
Mitmesugused bürookulud	-102 571	-111 253
Lähetuskulud	-7 185	-10 504
Koolituskulud	-63 746	-68 436
Ruumide majandamiskulud	-272 513	-272 691
Sõidukite majandamiskulud	-41 396	-61 902
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	-106 089	-101 841
Info ja PR teenused	-60 882	-69 137
Kuluinventar	-8 443	-7 827
Koolituskulud jm kulud kolmandatele isikutele	-2 771	-11 281
Muud tegevuskulud/ maksukulud	-144 297	-158 710
Kulu ebatöenäoliselt laekuvatest tagasinõuetest	-44 170	0
KIKi omaprojektide tegevuskulud	-91 314	-136 293
Muud	-14 414	-27 729
Kokku mitmesugused tegevuskulud	-959 791	-1 037 604

Lisa 17 Intressikulud

(eurodes)

	2017	2016
Intressikulu laenudelt	-453 418	-611 149
Intressikulu kapitalirendilt	-3 228	-3 530
Kokku intressikulud	-456 646	-614 679

Lisa 18 Intressitulud

(eurodes)

	2017	2016
Intressitulu hoiustelt	0	95 184
Intressitulu laenudelt	856 643	1 076 142
Muud intressitulud	434	0
Kokku intressitulud	857 077	1 171 326

Lisa 19 Muud finantstulud ja -kulud

(eurodes)

	2017	2016
Muud finantstulud ja -kulud	6 294	5 503
Kokku muud finantstulud ja -kulud	6 294	5 503

Muu finantstuluna on kajastatud laenulepingu tingimuste rikkumisega kaasnevad leppetrahvid ja laenulepingutasu, 2016 on kajastatud laenulepingu tingimuste rikkumisega kaasnevad leppetrahvid.

Lisa 20 Seotud osapooled

(eurodes)

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused	2017	2016
Arvestatud tasu	94 552	168 112
Muud toetused, erisoodustused	5 490	25 103

Sihtasutuse asutajaks on Eesti Vabariik, asutaja õiguste teostajaks on Rahandusministeerium.

Tulenevalt 24.11.2014 jõustunud üldeeskirja muutustest (§49) avalikustatakse seotud osapooltega tehtud tehingute osas raamatupidamise aastaaruandes informatsioon vaid nende tehingute kohta, mis ei vasta õigusaktidele või Sihtasutuse sisedokumentide üldistele nõuetele või turutingimustele.

Aruandeperioodil on juhatuse liikmele arvestatud tasusid ja antud muid soodustusi kokku summas 73 553 eurot (2016. a. 176 040 eurot).

Lisaks on juhatuse liikmele antud kasutada ametiauto, mille kasutamise eest isiklikul otstarbel maksab Sihtasutus erisoodustuse maksud.

Aruandeperioodil on nõukogu liikmetele arvestatud tasusid 26 490 eurot,

(2016. a. 28 425 eurot). Vaata ka lisa 15.

Muid soodustusi nõukogu liikmetele antud ei ole.

Juhatus liikmele on ette nähtud lahkumishüvitis kolme kuu tasu ulatuses nende tagasikutsumisel nõukogu algatusel enne volituste tähtaja möödumist.

Alates detsembrist 2016 on Sihtasutuse juhatus üheliikmeline.

Lisa 21: Antud sihtfinantseerimise kulud keskkonnakaitsevaldkondadele

Kirje nimetus		2017	2016
1.	Sihtfinantseeritud keskkonnakaitsevaldkonnad 2017		
1.1.	Veemajandus	720 382	0
1.2.	Jäätmekäitlus	304 150	0
1.3.	Looduskaitse	153 229	0
1.4.	Metsandus	227 305	0
1.5.	Maapõu	250 366	0
1.6.	Atmosfääriõhu kaitse	0	0
1.7.	Keskkonnateadlikkus	755 620	0
1.8.	Kalandus	209 511	0
1.9.	Keskkonnakorraldus	122 550	0
1.10.	Merekeskkond	38 251	0
Kokku keskkonnakaitsevaldkonnad 2017		2 781 362	0
2.	Sihtfinantseeritud keskkonnakaitsevaldkonnad 2016		
2.1.	Veemajandus	6 382 136	283 563
2.2.	Jäätmekäitlus	666 764	404 492
2.3.	Looduskaitse	1 605 774	535 166
2.4.	Metsandus	2 563 111	520 006
2.5.	Maapõu	1 792 767	849 450
2.6.	Atmosfääriõhu kaitse	900 640	127 149
2.7.	Keskkonnateadlikkus	1 897 907	592 382
2.8.	Kalandus	424 792	65 143
2.9.	Keskkonnakorraldus	909 951	91 530
2.10.	Merekeskkond	152 671	55 840
Kokku keskkonnakaitsevaldkonnad 2016		17 296 512	3 524 722
3.	Sihtfinantseeritud keskkonnakaitsevaldkonnad 2015		
3.1.	Veemajandus	2 961 446	6 460 106
3.2.	Jäätmekäitlus	973 732	1 091 836
3.3.	Looduskaitse	1 568 396	2 454 544
3.4.	Metsandus	885 017	3 604 155
3.5.	Maapõu	417 204	333 091
3.6.	Atmosfääriõhu kaitse	1 328 189	1 650 479
3.7.	Keskkonnateadlikkus	303 259	2 165 124
3.8.	Kalandus	237 356	706 935
3.9.	Keskkonnakorraldus	576 370	1 068 767
3.10.	Merekeskkond	406 992	435 774
Kokku keskkonnakaitsevaldkonnad 2015		9 657 960	19 970 811
4.	Sihtfinantseeritud keskkonnakaitsevaldkonnad 2014		
4.1.	Veemajandus	187 546	3 231 056
4.2.	Jäätmekäitlus	0	41 758
4.3.	Looduskaitse	138 075	980 381
4.4.	Metsandus	-17	593 946
4.5.	Maapõu	0	203 161
4.6.	Atmosfääriõhu kaitse	2 306 925	1 175 792
4.7.	Keskkonnateadlikkus	5 556	395 913
4.8.	Kalandus	0	333 099
4.9.	Keskkonnakorraldus	174 988	749 322
4.10.	Merekeskkond	0	153 826
Kokku keskkonnakaitsevaldkonnad 2014		2 813 072	7 858 253
5.	Sihtfinantseeritud keskkonnakaitsevaldkonnad 2013		
5.1.	Veemajandus	22 364	265 356
5.2.	Looduskaitse	0	-2 020
5.3.	Metsandus	154 212	342 624
5.4.	Atmosfääriõhu kaitse	0	80 954
5.5.	Keskkonnateadlikkus	-2 804	8 613
5.6.	Merekeskkond	0	66 452
Kokku keskkonnakaitsevaldkonnad 2013		173 772	761 979
6.	Sihtfinantseeritud keskkonnakaitsevaldkonnad 2012		
6.1.	Veemajandus	-60 140	200 000

6.2.	Jäätmekäitlus	-38 200	0
6.3.	Atmosfääriõhu kaitse	0	255 464
6.4.	Keskkonnateadlikkus	0	-575
6.5.	Merekeskkond	-17	0
Kokku keskkonnakaitsevaldkonnad 2012		-98 357	454 890
7.	Sihtfinantseeritud keskkonnakaitsevaldkonnad 2011		
7.1.	Veemajandus	-54 496	0
7.2.	Metsandus	-35	0
7.3.	Keskkonnateadlikkus *	0	-11 895
Kokku keskkonnakaitsevaldkonnad 2011		-54 530	-11 895
8.	Sihtfinantseeritud keskkonnakaitsevaldkonnad 2010		
8.1.	Keskkonnateadlikkus*	0	-7 811
Kokku keskkonnakaitsevaldkonnad 2010		0	-7 811
Kokku keskkonnakaitsevaldkonnad 2010- 2017		32 569 791	32 550 949
	Kodumaine sihtfinantseerimine KOV laeteaiahoonetes energiatõhususe edendamise		
9.	9.1. toetuseks	52 683	0
Kokku keskkonnakaitsevaldkonnad		32 622 474	32 550 949

* Tagasi nõutud sihtfinantseerimine

Lisa 22: Antud välisabi kulud projektidele

Kirje nimetus	Fond/Rahastusotsus	2 017	2 016
1. Välisabi vahendamine põhivara soetuseks			
1.1. Projektid*	ÜF periood 2007-2013	-25 438	767 790
1.2. Projektid*	ESF periood 2007-2013	0	16 830
1.3. Projektid*	ÜF periood 2014-2020	44 499 249	11 904 617
1.4. Projektid*	ERF periood 2014-2020	124 880	4 975
Kokku välisabi vahendamine põhivara soetuseks		44 598 692	12 694 212
2. Välisabi kaasfinantseerimine põhivara soetuseks			
2.1. Projektid*	LIFE, INTERREG	36 973	93 601
2.2. Projektid*	ÜF periood 2014-2020	303 179	491 741
Kokku välisabi kaasfinantseerimine põhivara soetuseks		340 152	585 342
3. Välisabi kaasfinantseerimise vahendamine põhivara soetuseks			
3.1. Projektid*	ÜF periood 2014-2020	4 609 812	345 634
3.2. Projektid*	ÜF periood 2007-2013	0	5 895
Kokku välisabi kaasfinantseerimise vahendamine põhivara soetuseks		4 609 812	351 529
4. Välisabi vahendamine tegevuskuludeks			
4.1. Projektid*	ERF periood 2007-2013	-11 136	0
4.2. Projektid*	ESF periood 2007-2013	0	36 361
4.3. Projektid*	ÜF periood 2014-2020	2 729 493	1 724 876
4.4. Projektid*	ERF periood 2014-2020	243 491	18 618
Kokku välisabi vahendamine tegevuskuludeks		2 961 847	1 779 855
5. Välisabi kaasfinantseerimine tegevuskuludeks			
5.1. TA projektide ettevalmistamiseks	ÜF 2003/EE/16/P/PE/012	0	13 249
5.2. Projektid*	LIFE, INTERREG	866 779	895 053
5.3. Projektid*	ÜF periood 2014-2020	192 043	90 930
5.4. Projektid*	ERF periood 2014-2020	80 543	13 845
Kokku välisabi kaasfinantseerimine tegevuskuludeks		1 139 364	1 013 077
6. Välisabi kaasfinantseerimise vahendamine tegevuskuludeks			
6.1. Projektid*	ÜF periood 2014-2020	46 259	28 824
Kokku välisabi kaasfinantseerimise vahendamine tegevuskuludeks		46 259	28 824
Kokku antud välisabi kulud projektidele		53 696 127	16 452 839

* Kajastatud koondina

Lisa 23: Sihtfinantseerimisega seotud potentsiaalsed kohustused

Alljärgnev tabel annab ülevaate SA Keskkonnainvesteeringute Keskus nõukogu poolt vastu võetud otsustest keskkonnakaitse valdkondade sihtfinantseerimisega seotud potentsiaalsetest kohustustest seisuga 31. detsember 2017.a.

eurodes

Kirje nimetus	Nõukogu poolt vastu võetud otsused keskkonnavaaldkondadele 2017	Nõukogu poolt vastu võetud otsused keskkonnavaaldkondadele 2016	Potentsiaalne kohustus seisuga 31.12.2017	Potentsiaalne kohustus seisuga 31.12.2016	Sh lepinguline kohustus seisuga 31.12.2017	Sh lepinguline kohustus seisuga 31.12.2016
1. Keskkonnakaitsevaldkonnad 2017						
1.1 Veemajandus	16 665 845	0	15 925 714	0	1 807 751	0
1.2 Jäätmekäitlus	1 963 929	0	1 659 779	0	374 949	0
1.3 Looduskaitse	3 141 175	0	2 018 121	0	803 604	0
1.4 Metsandus	3 012 852	0	2 741 461	0	2 546 185	0
1.5 Keskkonnakorraldus	516 119	0	252 699	0	16 302	0
1.6 Maapõu	644 917	0	371 811	0	108 571	0
1.7 Merekeskkond	473 280	0	289 061	0	314 281	0
1.8 Atmosfääriõhu kaitse	1 620 969	0	1 620 969	0	843 373	0
1.9 Keskkonnateadlikkus	2 685 324	0	1 611 986	0	1 016 152	0
1.10 Kalandus	769 372	0	556 265	0	209 942	0
Kokku keskkonnakaitsevaldkonnad 2017	31 493 781	0	27 047 867	0	8 041 110	0
2. Keskkonnakaitsevaldkonnad 2016						
2.1 Veemajandus	9 169 228	11 540 088	2 383 529	11 256 525	2 810 013	1 521 898
2.2 Jäätmekäitlus	1 181 803	1 245 672	110 547	841 179	80 112	227 931
2.3 Looduskaitse	3 236 798	3 438 231	662 087	2 398 363	742 867	687 067
2.4 Metsandus	3 962 755	4 023 779	185 931	2 623 546	336 873	1 506 433
2.5 Keskkonnakorraldus	1 627 742	1 718 069	626 261	1 626 539	751 847	100 367
2.6 Maapõu	2 934 490	2 942 364	259 978	1 914 157	393 811	1 689 615
2.7 Merekeskkond	506 173	506 173	297 663	450 333	322 663	414 877
2.8 Atmosfääriõhu kaitse	1 931 059	1 940 276	791 350	1 753 493	830 119	206 076
2.9 Keskkonnateadlikkus	2 658 014	2 758 955	124 196	1 820 688	174 595	1 098 003
2.10 Kalandus	800 724	855 863	210 789	788 671	258 089	124 139
Kokku keskkonnakaitsevaldkonnad 2016	28 008 786	30 969 471	5 652 331	25 473 494	6 700 988	7 576 406
3. Keskkonnakaitsevaldkonnad 2015						
3.1 Veemajandus	10 735 249	11 730 873	361 452	4 049 291	297 910	3 436 548
3.2 Jäätmekäitlus	2 448 525	2 469 401	68 753	1 061 282	162 934	1 170 289
3.3 Looduskaitse	4 754 366	5 155 332	22 520	1 103 426	197 122	1 201 928
3.4 Metsandus	5 036 355	5 098 490	71 889	459 612	128 523	627 982
3.5 Keskkonnakorraldus	1 744 923	1 837 508	15 657	708 050	116 821	668 930
3.6 Maapõu	776 892	841 002	0	412 449	22 456	405 792
3.7 Merekeskkond	1 000 545	1 015 955	122 979	520 611	146 318	443 986
3.8 Atmosfääriõhu kaitse	3 199 897	3 234 274	0	1 312 241	0	1 402 604
3.9 Keskkonnateadlikkus	3 005 769	3 042 527	28 251	247 416	44 593	363 785
3.10 Kalandus	1 101 277	1 188 136	37 000	335 273	37 000	347 890
Kokku keskkonnakaitsevaldkonnad 2015	33 803 799	35 613 498	728 501	10 209 651	1 153 678	10 069 736
4. Keskkonnakaitsevaldkonnad 2014						
4.1 Veemajandus	9 198 878	9 333 052	34 880	356 600	34 880	233 482
4.2 Jäätmekäitlus	1 153 113	1 153 113	0	0	0	0
4.3 Looduskaitse	3 694 600	3 854 453	1 243	128 768	1 243	19 946
4.4 Metsandus	3 579 266	3 579 283	25 690	25 690	25 707	25 690
4.5 Keskkonnakorraldus	1 902 212	1 904 918	0	177 694	0	177 694
4.6 Maapõu	1 172 015	1 172 015	0	0	0	0
4.7 Merekeskkond	687 984	687 984	0	0	0	0
4.8 Atmosfääriõhu kaitse	6 894 619	7 242 913	461 194	2 757 665	1 162 159	2 414 953
4.9 Keskkonnateadlikkus	3 256 163	3 263 998	4 351	3 417	0	18 378
4.10 Kalandus	1 601 444	1 601 444	0	0	0	9 232
Kokku keskkonnakaitsevaldkonnad 2014	33 140 295	33 793 173	527 357	3 449 833	1 223 989	2 899 376
5. Keskkonnakaitsevaldkonnad 2013						
5.1 Veemajandus	9 268 431	9 268 431	58 750	81 114	81 114	81 114
5.2 Jäätmekäitlus	1 460 288	1 460 288	0	0	0	0
5.3 Looduskaitse	3 705 988	3 711 705	15 841	15 841	15 841	15 841
5.4 Metsandus	2 657 398	2 778 652	0	275 466	0	275 466
5.5 Keskkonnakorraldus	1 102 001	1 102 001	0	0	0	0
5.6 Maapõu	797 206	797 206	0	0	0	0

5.7	Merekeskkond	307 298	307 298	0	0	0	0
5.8	Atmosfääriõhu kaitse	3 496 785	3 496 785	0	0	0	0
5.9	Keskkonnateadlikkus	3 306 545	3 308 019	0	0	0	0
5.10	Kalandus	1 697 256	1 697 256	44 520	44 520	44 520	44 520
Kokku keskkonnakaitsevaldkonnad 2013		27 799 197	27 927 641	119 111	416 942	141 475	416 942
Kodumaine sihtfinantseerimine KOV							
laeteaiahoonetes energiatõhususe							
6.	6.1	edendamise toetuseks	14 706 216	0	13 535 239	0	13 535 239
Kokku keskkonnakaitsevaldkonnad 2013-2017		168 952 074	128 303 784	47 610 406	39 549 919	30 796 479	20 962 459

Ristviide: lisa 10

Lisa 24: Välisabi finantseerimisega seotud potentsiaalsed kohustused

Jrk	Nimetus	Toetuse periood	Summa rahastusotsus/ nõukogu otsus 31.12.2017	Summa rahastusotsus/ nõukogu otsus 31.12.2016	Tehtud väljamakseid seisuga 31.12.2017	Tehtud väljamakseid seisuga 31.12.2016	Kohustus bilansis 31.12.17	Kohustus bilansis 31.12.16	Lõpetatud projektid/ kasutamata toetus 31.12.2017	Lõpetatud projektid/ kasutamata toetus 31.12.2016	Potentsiaalne kohustus 31.12.2017	Potentsiaalne kohustus 31.12.2016
	Välisabi vahendamine projektide finantseerimiseks											
1.	Uhtekuuluvusfondist rahastatavad		248 188 234	917 646 843	60 807 154	743 440 043	3 095 666	2 966 355	957 469	17 241 973	183 234 147	153 998 472
1.1.	projektid *	Periood 2007-2013	0	640 458 012	0	625 827 881	-93 799	-93 799	0	14 723 930	0	0
1.2.	ERDFist rahastatavad projektid	Periood 2007-2013	0	103 370 251	0	101 112 656	0	0	0	2 257 596	0	0
1.3.	ESFist rahastatavad projektid	Periood 2007-2013	0	3 170 801	0	3 160 155	0	0	0	10 646	0	0
	Uhtekuuluvusfondist rahastatavad											
1.4.	projektid	Periood 2014-2020	241 637 013	170 144 828	60 580 979	13 323 534	3 023 676	3 052 378	957 469	249 801	177 074 890	153 519 115
1.5.	ERDFist rahastatavad projektid	Periood 2014-2020	6 551 220	502 950	226 175	15 817	165 789	7 776	0	0	6 159 256	479 357
	Välisabi kaasfinantseerimine											
2.	projektide finantseerimiseks		15 505 250	14 629 981	6 201 159	5 030 323	327 014	211 987	0	0	8 927 076	9 387 671
2.1.	Projektid LIFE, INTERREG jt		7 730 062	7 226 044	4 894 553	4 272 914	185 262	148 197	0	0	2 650 246	2 804 933
2.2.	Projektid ÜF ja ERDF	Periood 2014-2020	7 775 188	7 403 937	1 306 606	757 408	141 752	63 790	0	0	6 276 830	6 582 738
	Välisabi riikliku kaasfinantseerimise vahendamine											
3.	Projektid ÜF	Periood 2014-2020	12 846 235	12 846 235	5 168 406	432 599	63 790	143 527	0	0	7 614 038	12 270 109
3.1.	Projektid ÜF	Periood 2014-2020	12 846 235	12 846 235	5 168 406	432 599	63 790	143 527	0	0	7 614 038	12 270 109
	Kokku välisabi finantseerimisega seotud potentsiaalsed kohustused											
			276 539 718	945 123 059	72 176 719	748 902 964	3 486 471	3 321 869	957 469	17 241 973	199 775 261	175 656 252

* Miinusega on toetuse tagasinõue, mis on bilansipäevaks laekumata
Ristviide: Vaata ka lisa 10

Lisa 25: Kohtuvaidlused

Keskkonnainvesteeringute Keskuse kohtuvaidlused puudutavad Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt rakendatavaid meetmeid keskkonnaprogrammist, struktuurivahenditest ja mitte Keskkonnainvesteeringute Keskuse kui juriidilise isiku enda eelarvet. Kui mõnes vaidluses peaks vastaspool võitma, siis tuleb neile välja maksta summad, millele neil vastavalt kohtulahendile ongi vastavast meetmest õigus. Äärmisel juhul, kuivõrd struktuurivahendite väljamaksete tähtaeg võib saabuda enne mõne asjaomase vaidluse lõppu, tuleb vaieldud projektis rahastus, mis vastavalt kohtuotsusele osutub õiguspäraseks, välja maksta keskkonnaprogrammist.

Keskkonnainvesteeringute Keskusel on hetkel eelseisvaid, pooleliolevaid kohtuvaidlusi 7.

AS Koeru Kommunaali kaebus Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetuse tagasinõude otsuse 1-25/11 tühistamiseks rahuldati Tallinna Halduskohtu otsusega 16. veebruarist 2018. Keskkonnainvesteeringute Keskus esitas apellatsioonikaebuse ringkonnakohtusse.

RagnSelli tagasinõude suurus oli 1,1 miljonit eurot, mille RagnSells on viivise vältimiseks üle kandnud. Keskkonnainvesteeringute Keskus on oma seisukohas kindel ning saavutas halduskohtus võidu. Kohus nõustus Keskkonnainvesteeringute Keskuse argumentidega, ent ringkonnakohtus saatis asja tagasi, kuna leidis, et kohus ei ole piisavalt sõnaselgelt kirjeldanud oma siseveendumuse kujunemist. Pooled on kohtule kinnitanud, et jäävad oma seisukohtade juurde. Keskkonnainvesteeringute Keskus on oma põhjalikult dokumenteeritud ja argumenteeritud positsioonis kindel. Halduskohus lükkas otsuse tegemise 2018. a. juunikuusse.

MTÜ Sökal. Keskkonnainvesteeringute Keskusele on prokuratuurist laekunud andmed, et uuritakse soodustuskelmuse kahtlust. Keskkonnainvesteeringute Keskusel endal andmed toetuse kasutamise rikkumise kohta puuduvad.

Hardwood Trading projektide auditeerimisel tuvastatud rikkumistest on Keskkonnainvesteeringute Keskus esitanud kuriteoteate ja tsiviilhagi. PPA on alustanud kriminaalasja ning teinud esimesed menetlustoimingud. Menetluse ajalist perspektiivi täpsemalt hinnata ei oska, hetkel on see algfaasis.

Nelitähe kohtuasjas saabus ringkonnakohtu otsus, kus kaebus Keskkonnainvesteeringute Keskus vastu jäeti täielikult rahuldamata.

Kohtuvaidlus MTÜ Kotkas tagasinõude osas võib pikaks venida. Keskkonnainvesteeringute Keskuse võiduvõimalusi ega vastaspoole advokaadikulude suurust ei oska prognoosida.

OÜ Raven'iga on kompromiss kooskõlastamisel vaidluses taotluse mitterahuldamise kohta Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt.

Rahandusministeerium on viinud läbi Ühtekuuluvusfondi projekti „Päästetehnika soetamine keskkonnaõnnetustele reageerimiseks“ projektauditid ja koostanud 01.03.2018 lõpparuanded CF-110/2017 ja CF-116/2017. Lõpparuandes CF-110/2017 on antud Keskkonnainvesteeringute Keskusele soovitus nõuda Päästeametilt toetus summas 105 508 eurot tagasi. Lõpparuandes CF-116/2017 on antud Keskkonnainvesteeringute Keskusele soovitus nõuda Päästeametilt toetus summas 847 055 eurot tagasi.

Lisaks on antud Keskkonnainvesteeringute Keskusele soovitus üle vaadata kõik sama projektiga seotud hangete kvalifitseerimise tingimused ning piiravate tingimuste korral algatada tagasinõude protsess. Keskkonnainvesteeringute Keskus kaalub auditi lõpparuandele vastuväidete esitamist erimeelsuste lahendamise menetluses.